

Fuat YİĞİT
Genel Başkan Yardımcısı

Başlarken...

Bu sayımızda sendikamızın 24 Kasım Öğretmenler Günü dolayısıyla yaptığı anketin sonuçlarına yer verdik. Öğretmenlerimizin sosyo-ekonomik sorunlarını ve mesleki durumlarını tespit edebilmek amacıyla yaptığımız anketimizde belli başlı sorunlar ön plana çıktı. Bunların en başında da eğitim çalışanlarına yönelik şiddet geliyor.

Evet maalesef ankete katılan öğretmenlerimizin yüzde 48.7'si öğrenci/veli şiddetine maruz kalmış. Yani eğitimcilerimizin yarısı şiddete uğramış.

Hatta öğrencisi tarafından katledilen öğretmenlerimiz var. İzmir de, Kocaeli'nde, Ankara'da öldürülen öğretmenlerimiz hala hafızalarımızda ve hepsinin davalarını yakından takip ediyoruz.

Tablo korkunç. Toplum ve hatta insanlık adına üzücü. Düşünsenize eğitim veren, okuma-yazma öğreten, hayata hazırlayan ve meslek sahibi olmamızı sağlayan insanların yarısı dayak yiyor, bıçaklanıyor, psikolojik şiddete maruz kalıyor.

"Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum" diyen bir medeniyetin insanları iken, nasıl bu hale geldik düşünmek lazım. Elbette bu süreç aşama aşama gerçekleşti. Öğretmeni itibarsızlaştırarak, kutsal bir görev ifa ettiğini görmezden gelerek, yalan yanlış haberler yaparak, değersizleştirerek bugüne geldik. El birliğiyle yaptık. Siyasetçisi, bürokratları, medya mensupları, aileler ve öğrencilerle…

Peki şiddeti önlemek için neler yapılması lazım? Öncelikle toplum olarak kendimize gelmemiz gerekiyor. Kadına şiddet, eğitimcilere şiddet, sağlık çalışanına şiddet, hayvanlara şiddet… Tüm bu haberlerin son bulması toplumumuzun geleceği açısından büyük önem taşıyor. Bu hastalıklı psikolojiden toplum olarak kurtulmamız lazım.

Tabi ki eğitim şart. Aileden başlayan ve hayatın her alanına yayılan bir eğitimle…

Öğretmenlik mesleğinin itibarının kazandırılması hayati önem taşıyor. Bu noktada toplumsal bir seferberlik başlatılmalıdır.

Sağlıkta şiddet yasası çıkarıldı. Sağlık çalışanlarına uygulanan her türlü şiddette kişinin şikayetçi olup olmamasına bakılmaksızın kamu davası açılıyor ve en ağır cezalar veriliyor. Bunun gibi "Eğitimde Şiddet Yasası" da bir an önce Meclis tarafından çıkarılmalı ve en ağır cezalarla uygulanmalıdır.

Bu kutsal mesleğin en kısa sürede hak ettiği değeri görmesi ile ümidiyle…

Saygılarımla.

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Aralık 2019
Sayı : 65

Türk Eğitim-Sen
Genel Merkezi adına Sahibi
Talip GEYLAN
Genel Başkan

Yazı İşleri Müdürü
Fuat YİĞİT
Genel Başkan Yardımcısı
(Dış İlişkiler ve Basın)

Yayın Kurulu
Musa AKKAŞ
Seyit Ali KAPLAN
M. Yaşar ŞAHİNDOĞAN
Cengiz KOCAKAPLAN
Selehattin DOLĞUN

Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA
Düzeltme
Tuğçe TAŞDEMİR

Yönetim Yeri
Talatpaşa Bulvarı No:160 / 6 Cebeci/ANKARA
Tel:0312 424 09 60 - Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir
Basım Tarihi 21.12.2019

Grafik Tasarım ve Baskı
Altuğ Ajans Reklam Basın Yayın
Fatih Taha AKALAN
Atatürk Bulvarı No: 44/27 Sıhhiye - ANKARA
Tel ve Faks: 0.312 417 81 07
Basım Yeri : Günögürler Matbaacılık Reklam ve Yayımcılık Tic. Ltd. Şti.
Matbaacılar Sit. 1514 Sokak No:2 İvedik Organize Sanayi
Yenimahalle - Ankara

TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu) Üyesidir.

04

Şiddet...

Talip GEYLAN / Genel Başkan

07

24 Kasım Öğretmenler Günü Anket Sonuçları Açıklandı.

16

Değerler Eğitimi Üzerine Söyleşi

Dr. Murat Emre ŞAHİN

22

MEB'de Ara Tatil Bilançosu

Dr. Hasan EŞİCİ

28

Türkiye'de Engellilerin Konumu ve Özel Eğitimin Değerlendirilmesi

Dr. Mahmut ÇİTİL

38

Beni Tanı, Beni Fark Et...

Rahime AKALAN

41

Suriyeli Sığınmacılar Meselesi

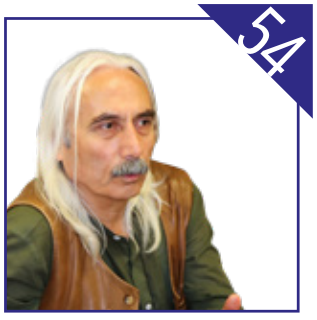
Prof. Dr. Cemalettin TAŞKIRAN

44

Dr. Ahmet Zeki BULUNÇ ile KKTC Üzerine Söyleşi

48

Gözde KILIÇ YAŞIN ile Doğu Akdeniz Üzerine Söyleşi

54

Sanatçı Kaya KUZUCU ile Yeni Albümü Üzerine Söyleşi

Şiddet...

Talip GEYLAN
Genel Başkan

Kelime anlamıyla "Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik."

Kadına şiddet, çocuğa şiddet, eğitim çalışanlarına şiddet, sağlık çalışanlarına şiddet…

Listeyi bu şekilde uzatabiliriz.

Günümüzün vebası şiddet…

Haber bültenlerinde en sık rastladığımız, içimizi acıtan, izlerken ya da okuduğumuzda ürperdiğimiz, şiddete maruz kalan kişi için "İyi ki onun yerinde ben değildim" dediğimiz ancak her an bizi de bulabileceğini bildiğimiz, aynı zamanda toplum sağlığını da olumsuz etkileyen cinnet vakası.

Toplumsal ve sosyal bir sorun olarak gördüğümüz şiddetten en çok etkilenen kesimlerin başında geliyor eğitim çalışanları…

> "Sadece şiddete uğrayan eğitim çalışanlarının ya da ailelerini değil, millet olarak geleceğimizi etkileyen şiddet vakaları ile birlikte gencecik dimağlarımız yitip gidiyor."

Sadece şiddete uğrayan eğitim çalışanlarının ya da ailelerini değil, millet olarak geleceğimizi etkileyen şiddet vakaları ile birlikte gencecik dimağlarımız yitip gidiyor, hayatlarının en verimli dönemlerine aniden kara bir perde iniyor.

Ceren Damar Şenel, Necmettin Kuyucu, Ayhan Kökmen, Rabia Sevilay Durukan ve nice öğretmenimiz… Hepsi yarım yaşanmışlıklarla göçüp gittiler aramızdan.

Oysa ki fedakârlığın, sevginin, emeğin adıdır öğretmen…

Öğrencilerine yeni bilgiler kazandırmaktır görevi ama bunun dışında erdemi, insanı sevmeyi, güzel ahlakı öğretendir. Bu nedenledir ki; öğretmenlik mesleği paha biçilemezdir.

***

Sendikamız, 24 Kasım Öğretmenler Günü anketinde şiddet konusunu da ele almıştır. Düşünebiliyor musunuz, 6 bin 728 eğitimci ile yaptığımız anket çalışmasında, ankete katılan öğretmenlerin yüzde 48.7'si meslek hayatında bir ya da daha fazla sayıda şiddete maruz kalmış.

İşte bu rakam, "eti senin, kemiği benim" anlayışının çok gerilerde kaldığını, eğitim çalışanlarının statü kaybının travmatik boyutlara ulaştığını, yıprandığını, şevkinin kırıldığını, ilk günkü heyecanlarını yitirdiğini, eğitimcilere verilen kıymetin süslü laflarda kaldığını çok net ortaya koyuyor.

Şiddetin önlenmesi için hazırladığımız ve milletvekilleri aracılığıyla TBMM'ye ilettiğimiz kanun teklifleri, Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a 81 ilden gönderdiğimiz 81 mektup eğitim çalışanlarının güvenlik içinde çalışmasını sağlamayı hedefliyor. Eğitim çalışanlarını yasal koruma altına alabilirsek, bunun yanında kaybettikleri itibarlarını geri kazandırabilirsek şiddet sorunun da önüne geçebiliriz.

Şunu da belirtelim ki, Milli Eğitim Bakanı Sayın Ziya Selçuk'un "Sıfır şiddet" paylaşımını çok önemsiyor, bu konuda yapılacak her çalışmaya tüm gövdemizle destek veriyoruz.

Elbette eğitimin sorunları bitmiyor. Ekonomik ve mesleki sorunlar tüm gerçekliğiyle karşımızda duruyor. Yine anket çalışmamızda tüm bu sorunların vurucu yansımalarını görebiliyoruz.

Ülkemiz son yıllarda ciddi bir ekonomik çıkmazda. Bu ekonomik çıkmazın faturası eğitim alanına da etki ediyor. Oysa ne eğitim çalışanlarının ücretlerinden, ne öğretmen atamalarından, ne de eğitim alanında yapılan yatırımlardan tasarruf edemezsiniz. Şayet ederseniz, tıpkı 2012, 2015, 2018 yılında ve daha önceki yıllarda olduğu gibi, PISA sonuçlarında millet olarak yine sükût-u hayâle uğrarız.

Kredi borçlusu eğitim çalışanları,

Ek iş yaparak borçlarını ödeyebilen eğitim çalışanları,

Kredi kartlarıyla evini çekip çeviren eğitim çalışanları.

Üstüne üstlük 2019 yılı toplu sözleşmenin beceriksiz ellerde yönetilmesi neticesinde ekonomik kayıpları daha da artan eğitim çalışanları…

Soruyorum: Eğitim çalışanları ekonomik kayıplarının telafi edilmesini,

Refah içinde yaşamayı,

Dünyadaki meslektaşları ile aynı ücretlere sahip olmayı hak etmiyor mu?

***

Eğitim yönetimimiz, liyakat üzerine adaletle iş başına gelen yöneticiler tarafından idare edilmelidir. Özellikle yönetici atamalarında bilgi, tecrübe, adalet ve liyakat yerine torpili koyanlar ve yandaşlıkla makam, mevki elde eden koltuk heveslileri ile birlikte bunlara çanak tutan siyasi anlayış okullarımızı hallaç pamuğu gibi dağıtmıştır. İşte tam da bu nedenle Kutadgu Bilig başucu kitabımız olmalıdır. Liyakatin önemine vurgu yapılan kitapta, "Ey bey, işi işin ehline, işe yarayana, hareketi doğru dürüst yapana ver. Eğer bir bey işi ehliyetsiz bir kimseye verirse, ehliyetsizliği başkası değil, kendisi göstermiş olur. Tanrı bir kimseyi mes'ûd etmek ve yükseltmek isterse, ona ehliyetli ve dürüst hizmetkarlar verir " denilmiştir. Liyakat, 11. yüzyılda Yusuf Has Hacip tarafından yazılan ve Türk edebiyatının kült eserlerinden biri olan Kutadgu Bilig'de bu şekilde vurgulanırken, günümüzde liyakatin göz ardı edilmesi adaletsizliği inşa etmektedir. Dolayısıyla MEB'in adaletli ve liyakate dayanan hem yönetici hem de öğretmen atama sistemi ihdas etmesi, eğitimin en büyük ihtiyaçlarından birisidir.

***

Ek gösterge sözünün üzerinden bir buçuk yıl geçmiştir. Siyasi irade bu sözü ne yazık ki bugün görmezden gelmektedir. Elbette Türk Eğitim-Sen olarak ek gösterge sözünü unutmuyor ve unutturmamak için elimizden gelen her türlü gayreti ortaya koyuyoruz.

Ek gösterge umuduyla emekliliğini erteleyen çalışanların da bulunduğu göz önünde alındığında bu bekleyişin hiç kimseye bir kazanım sağlamayacağı açıktır. Ayrıca ek gösterge sözünün yerine getirilmesinin yanı sıra tüm kamu çalışanlarının ek göstergelerinin güncellenmesi de taleplerimizdendir. Bu husus hem hiyerarşinin hem de çalışma barışının bozulmaması adına önemlidir.

***

Son olarak Öğretmenlik Meslek Kanunu ile ilgili düşüncelerimizi paylaşmak istiyorum. Bu kanunun beklentilerimiz doğrultusunda çıkarılması en büyük temennimizdir. Kanunun ertelendiğine yönelik iddialar kamuoyunda yer alsa da, bunun doğru olmamasını ümit ediyoruz. Zira kanunun ertelenmesi demek, MEB'in öğretmen sorunlarının çözümünde havlu atması anlamına gelecektir.

Öğretmenlerimiz, kazanılmış haklarımızı geriye götürmeyecek, öğretmen sorunlarına çözüm bulacak, nitelikli ve kaliteli eğitimin önünü açacak, öğretmenlik mesleğine değer kazandıracak bir kanunun çıkması için heyecanlıdır. Öğretmenlerimizin bu heyecanını yitirmesine neden olacak yaklaşımlardan uzak durulmalıdır.

Bu düşüncelerle, dergimizin bu sayısının eğitimin birçok sorununa ışık tutmasını ümit ediyor, karar mekanizmalarındaki kişilerin eğitimin sorunları ile ilgili elini taşın altına koyacağına inanıyorum…

"Öğretmenlerimiz, kazanılmış haklarımızı geriye götürmeyecek, öğretmen sorunlarına çözüm bulacak, nitelikli ve kaliteli eğitimin önünü açacak, öğretmenlik mesleğine değer kazandıracak bir kanunun çıkması için heyecanlıdır. Öğretmenlerimizin bu heyecanını yitirmesine neden olacak yaklaşımlardan uzak durulmalıdır."

24 Kasım Öğretmenler Günü
Anketi Sonuçlandı.

Türk Eğitim-Sen, 24 Kasım Öğretmenler Günü Anket Sonuçları Açıklandı.

Türk Eğitim-Sen 07-18 Kasım 2019 tarihleri arasında öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumlarını ve mesleki sorunlarını tespit etmek amacıyla bir anket çalışması yaptı. Türk Eğitim-Sen internet sitesi dahil 8 ayrı sitede yayınlanan ankete 6 bin 728 kişi katıldı.

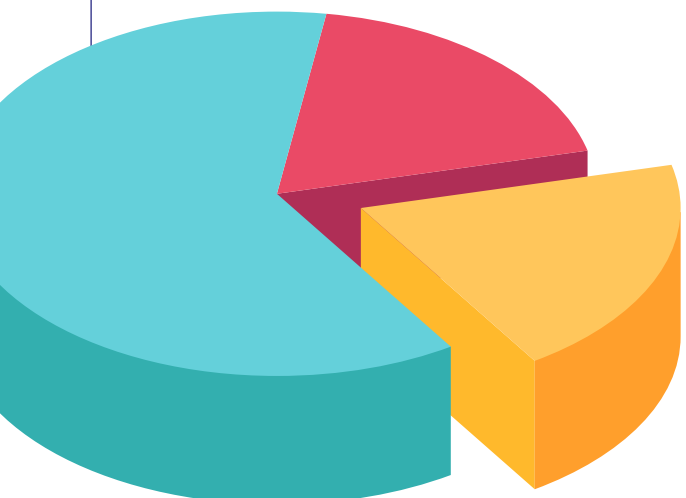
Ankete katılanların;

yüzde 34.3'ü lisede,

yüzde 32.4'ü ilkokulda,

yüzde 29.4'ü ortaokulda,

yüzde 2.2'si yaygın eğitim kurumlarında,

yüzde 1.7'si de bağımsız anaokulunda görev yapıyor.

Ankete katılanların;

yüzde 80.1'i öğretmen,

yüzde 10.7'si müdür yardımcısı,

yüzde 7.4'ü müdür.

Bu soruya diğer cevabı verenlerin oranı yüzde 1.8.

Ankete katılanların;

yüzde 38.6'sı 21 yıl ve üzeri görev yaparken,

yüzde 17.8'i 11-15 yıl,

yüzde 17.7'si 16-20 yıl,

yüzde 16.1'i 6-10 yıl,

yüzde 9.8'i de 0-5 yıl arasında görev yapmaktadır.

Ankete katılanların yüzde 15.8'i yüksek lisans/doktora yaptığını ifade erken, 84.2'si yapmadığını belirtti.

Ankete katılanların aylık kazancına gelince;

9.2'si 3.800-4.000 TL,

yüzde 10.3'ü 4.001-4.200 TL,

yüzde 9.8'i 4.201-4.400 TL,

yüzde 9.2'si 4.401-4.500 TL,

yüzde 11.6'sı 4.501-4.700 TL,

yüzde 21.6'sı 4.701-5.000 TL,

yüzde 28.3'i de 5.001 TL ve üzeri cevabını vermiştir.

Ankete katılanların yüzde 30.8'inin kredi kartıyla yaptığı harcamalar maaşının dörtte ikisine denk geliyor.

Ankete katılanların aylık mutfak masrafı;

yüzde 8.9'unun 300-700 TL,

yüzde 19.5'inin 701-1.100 TL,

yüzde 26.9'unun 1.101-1.500 TL,

yüzde 44.7'sinin 1.501 TL ve üzeridir.

Ankete katılanların;

yüzde 19.6'sı kredi kartıyla yaptığı harcamaların dörtte birine,

yüzde 30.8'i maaşının dörtte ikisine,

yüzde 25.8'i dörtte üçüne,

yüzde 15.8'i de tamamına tekabül ettiğini söylerken;

yüzde 8'i kredi kartı kullanmadığını belirtmiştir.

Ankete katılan öğretmenlerin yüzde 42.9'u her ay kredi kartı borcunun tamamını ödeyemiyor.

Ankete katılanların;

yüzde 42.9'u her ay kredi kartı borcunun tamamını ödeyemiyor.

Ankete katılanların yüzde 37.2'si banka kredisi borcu olmadığını söylerken;

yüzde 6.8'i 1.000-5.000 TL,

yüzde 3.8'i 5.001-10.000 TL,

yüzde 6'sı da 10.001-20.000 TL,

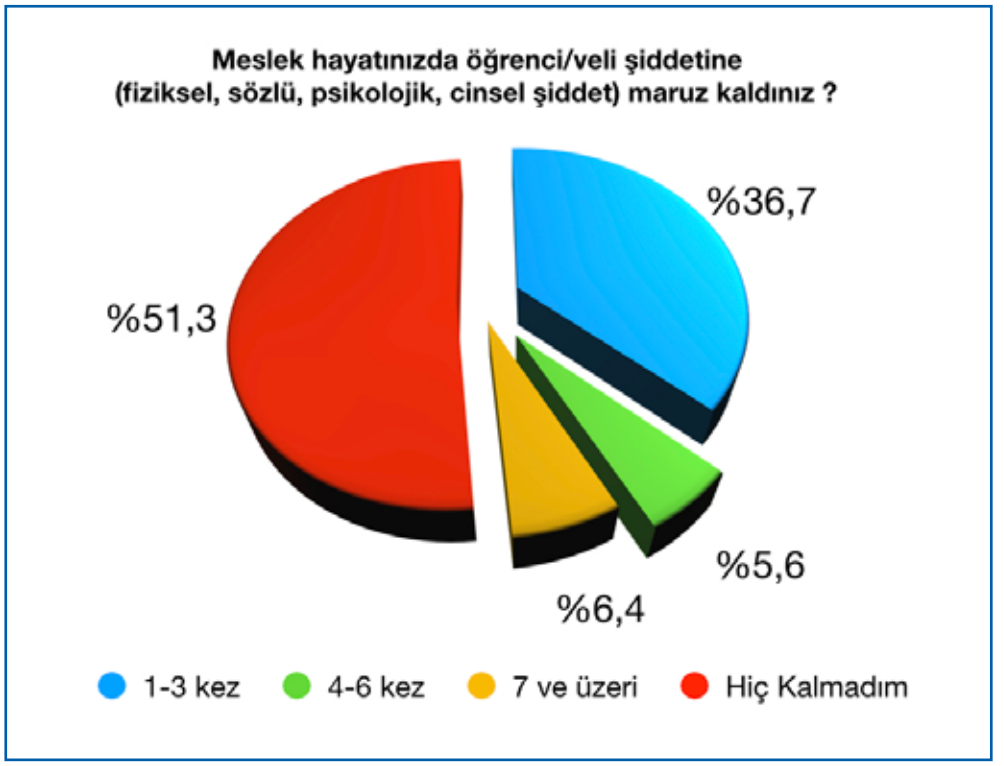
yüzde 7.3'ü 20.001-30.000 TL,

yüzde 10.8'i 30.001-50.000 TL,

yüzde 13.7'si 50.001-100.000 TL,

yüzde 14.4'ü 101.000 TL'den fazla borcu olduğunu bildirdi.

Ankete katılanların yüzde 67.2'si birikim yapamıyor.

Ankete katılan öğretmenlere aylık ortalama gelirinden birikim yapıp yapamadıklarını sorduk. Buna göre;

yüzde 67.2'si birikim yapamadığını,

yüzde 18.9'u yüzde 10'dan az,

yüzde 10.6'sı yüzde 11-30,

yüzde 2.6'sı yüzde 31-50 arası,

yüzde 0.7'si de yüzde 51'den fazla birikim yaptığını ifade etmiştir.

Ankete katılanların sadece yüzde 22.2'sinin hiçbir borcu yok.

Borcu olanların da yüzde 36.2'si kredi çekerek, yüzde 7.6'sı ek iş yaparak,

0.4'ü tefeciden borç alarak borcunu kapatıyor.

Ankete katılanlara "Borçlarınızı ödemek için nasıl bir yol izliyorsunuz?" sorusunu yönelttik. Buna göre;

yüzde 22.2'si hiçbir borcum yok derken;

yüzde 36.2'si kredi çektiğini,

yüzde 14.9'u aile ve arkadaş çevresinden borç aldığını,

yüzde 7.6'sı ek iş yaptığını,

yüzde 5.1'i borcunu ödeyemediğini,

yüzde 0.4'ü tefeciden borç aldığını, belirtti.

Diğer seçeneğini işaretleyenlerin oranı ise yüzde 13.6'dır.

Ankete katılanların;

yüzde 91.8'i gelecek bir yıl içinde altın/döviz fiyatlarında yükseliş olacağını,

yüzde 6.8'i değişiklik olmayacağını,

yüzde 1.4'ü de düşeceğini söyledi.

Ankete katılan öğretmenlerin yüzde 49.2'si en çok gıda ürünlerine yapılan zamdan etkilenmiş.

Ankete katılanların;

yüzde 49.2'si gıda ürünlerine yapılan zamdan,

yüzde 36.5'i elektrik/su/doğalgaza yapılan zamdan,

yüzde 11.8'i benzin/mazota yapılan zamdan,

yüzde 0.4'ü kırtasiye ürünlerine yapılan zamdan etkilenirken,

diğer seçeneğini işaretleyenlerin oranı yüzde 2.1'dir.

Ankete katılanların;

yüzde 38.6'sı ev sahibi olmadığını,

yüzde 61.4'ü ev sahibi olduğunu bildirdi.

Ev sahibi olmayanların yüzde 16.5'i önümüzdeki bir yıl içinde ev almayı planlıyor.

Ev almayı planlayanların büyük çoğunluğu yüzde 63.5'i banka kredisiyle ev alacağını ifade ederken,

yüzde 5.7'si ailemin yardımıyla,

yüzde 4.4'ü birikmiş parasıyla ev alacağını söyledi.

Bu soruya diğer cevabı verenlerin oranı ise yüzde 26.4'tür.

Ankete katılanların yüzde 79.6'sının arabası var iken, arabası olanların yüzde 38.3'ü işe arabasıyla gitmediğini kaydetti.

İşe arabasıyla gitmeyenlere bunun nedenlerini sorduk. Buna göre;

yüzde 44.8'i benzin/mazot çok pahalandığı için işe arabayla gitmediğini bildirdi.

Öte yandan işe arabayla gitmeyenler arasında "işim ile evim arasındaki mesafe yakın" diyenlerin oranı yüzde 27.5,

toplu taşımayı tercih ettiğini söyleyenlerin oranı yüzde 17,

servis kullananların oranı yüzde 10.7'dir.

Ankete katılanların yüzde 95.4'ü toplu sözleşmede yapılan zam oranlarının kayıplarını telafi etmeyeceği görüşünde.

Ankete katılanların;

yüzde 95.4'ü toplu sözleşmede yapılan zam oranlarının ekonomik kayıplarını telafi etmeyeceğini,

yüzde 3.9'u kısmen telafi edeceğini,

yüzde 0.7'si de telafi edeceğini söylüyor.

Ekonomik kayıplarını telafi etmeyeceğini söyleyenlerin yüzde 48.4'ü bunun sorumlusunu yetkili konfederasyon olarak görüyor.

Ekonomik kayıplarını telafi etmeyeceğini söyleyenlere "Bunun sorumlusu kimdir?" diye sorduk.

Buna göre; yüzde 48.4'ü yetkili konfederasyon,

yüzde 41.3'ü hükümet,

yüzde 8.9'u Kamu Görevlileri Hakem Kurulu,

yüzde 1.4'ü de yetkili konfederasyon dışındaki konfederasyonlar cevabını vermiştir.

Ankete katılanların yüzde 56.9'u kendini okulda güvende hissetmiyor.

Yüzde 48.7'si meslek hayatında bir ya da daha fazla sayıda şiddete maruz kaldığını belirtiyor.

Ankete katılanların;

yüzde 56.9'u okulda kendini güvende hissetmediğini,

yüzde 43.1'i güvende hissettiğini söyledi.

"Meslek hayatınızda öğrenci/veli şiddetine (fiziksel, sözlü, psikolojik, cinsel şiddet) maruz kaldınız mı?" sorusuna ankete katılanların;

yüzde 36.7'si 1-3 kez,

yüzde 5.6'sı 4-6 kez,

yüzde 6.4'ü 7 kez ve üzeri derken,

"Hiç kalmadım" diyenlerin oranı yüzde 51.3.

Şiddete maruz kalanlara şiddetin nerede gerçekleştiğini sorduk. Buna göre;

yüzde 30.6'sı okul koridorunda,

yüzde 21'i okul bahçesinde,

yüzde 18.9'u öğretmenler odasında/müdür odasında,

yüzde 16.8'i sınıfta,

yüzde 12.7'si okul dışında cevabını verdi.

Ankete katılarak şiddete maruz kaldığını ifade edenlerin sadece 14.4'ü şikayetçi olmuş.

Şiddete maruz kalanlara şikâyetçi olup olmadıklarını sorduk. Buna göre;

yüzde 45.7'si özür diledikleri için şikayetçi olmadım derken,

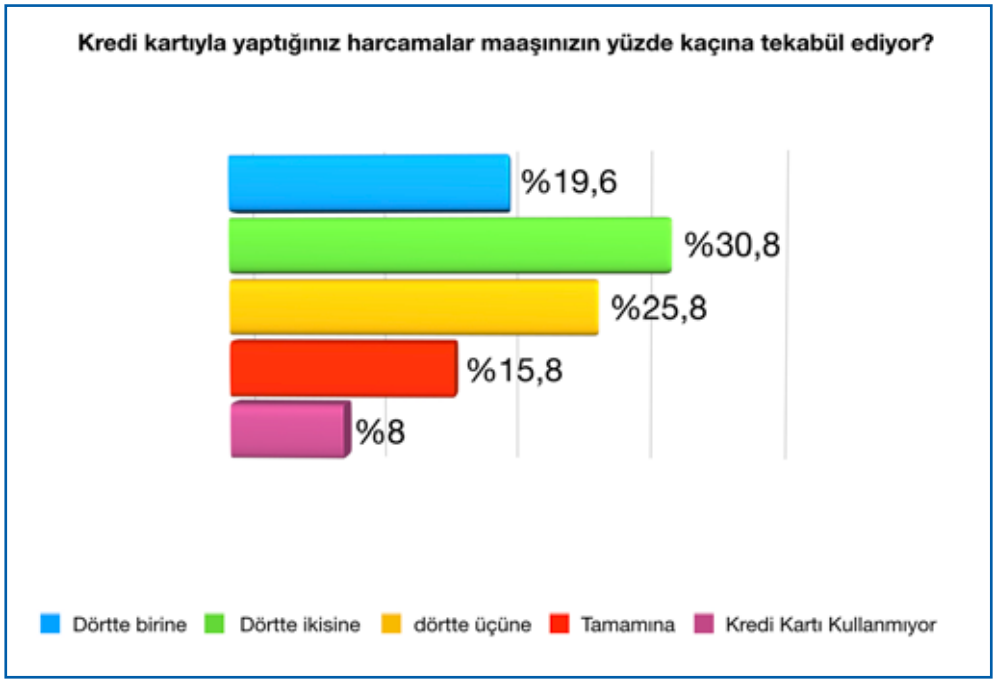
yüzde 27.3'ü şikayetçi olmamam yönünde telkinler aldığım için şikayetçi olmadım,

yüzde 12.6'sı korktuğum için şikayetçi olmadım dedi.

Şikayetçi olanların oranı ise yüzde 14.4'tür.

Ankete katılanlara "Şiddeti artıran en önemli etken nedir?" sorusunu yönelttik. Buna göre;

yüzde 57.2'si siyasetçi ya da toplumda göz önünde kişilerin öğretmenleri itibarını azaltıcı söylemleri,

yüzde 26.4'ü önleyici ve caydırıcı müeyyideler getirilmemesi,

yüzde 7.3'ü disiplin yönetmeliklerinin yetersizliği, yüzde 4.3'ü televizyonda şiddet içeren dizi ve programlar,

yüzde 2.7'si şiddet uygulayanların sağlıklı ruh haline sahip olmamaları derken,

yüzde 2.1'i de diğer seçeneğini işaretlemiştir.

Ankete katılanların;

yüzde 50.9'u önleyici ve caydırıcı müeyyideler içeren yasa çıkarılmasının öğretmenlere yönelik şiddeti engelleyebileceğini düşünürken;

yüzde 37.3'ü kısmen, yüzde 11.8'i hayır cevabı vermiştir.

Ankete katılan öğretmenlerin yüzde 62.5'i öğretmenlik kanunu çıkarılacağını düşünmüyor.

Meslek kanunu çıkarılacağını düşünenlerin yüzde 61.5'i kanunda öğretmenlerin itibarlarını artırıcı düzenlemelere yer verilmesini istiyor.

Ankete katılanların;

yüzde 62.5'i Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun çıkarılacağını düşünmezken,

yüzde 37.5'i çıkarılacağını düşünmektedir.

Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun çıkarılacağını düşünenlere, "En çok hangi düzenlemeye yer verilmesini istersiniz?" sorusunu yönelttik. Buna göre;

yüzde 61.5'i öğretmenlerin itibarlarını artırıcı düzenlemelere,

yüzde 29.3'ü ek gösterge ve yıpranma payı verilmesine,

yüzde 5.9'u öğretmene yönelik şiddete ceza getiren maddelere derken,

yüzde 3.3'ü de diğer seçeneğini işaretlemiştir.

Emekliliği hak edenlerin yüzde 81'i emekli olmayı düşünmüyor. Bunun en büyük nedeni ise ekonomik.

Ankete katılanların;

yüzde 22.2'si emekliliği hak ettiğini,

yüzde 77.8'i emekliliği hak etmediğini söyledi.

Emekliliği hak edenlerin yüzde 81'i emekli olmayı düşünmediğini ifade etti.

Emekli olmayı neden düşünmediklerini sorduğumuzda;

yüzde 51.4'ü emekli maaşı ile geçinmem zor,

yüzde 16.4'ü ek göstergenin 3600'e çıkarılmasını bekliyorum,

yüzde 16.3'ü çocuklarımın eğitimi devam ediyor,

yüzde 6.9'u çalışmayı seviyorum, yüzde 1.5'i kendimi hazır hissetmiyorum,

yüzde 1.3'ü de hizmet süresine göre yıpranma payının verilmesini bekliyorum cevabını verirken,

yüzde 6.2'si de diğer seçeneğini işaretlemiştir.

Ankete katılanların sadece yüzde 8.4'ünün meslek hastalığı yok.

Meslek hastalığı olduğunu belirtenlerin yüzde 11.9'u psikolojik sorunlar/sinirli olma durumundan muzdarip.

"Meslek hastalıklarından en çok hangisini yaşıyorsunuz?" sorusuna ankete katılanların;

yüzde 8.4'ü meslek hastalığım yok derken;

yüzde 32.5'i bronşit/faranjit/larenjit/ses teli hastalıkları,

yüzde 23.6'sı ayak, bel ve eklem ağrısı,

yüzde 11.9'u psikolojik sorunlar/sinirli olma durumu,

yüzde 9.2'si bel/boyun fıtığı, yüzde 7.4'ü baş ağrısı/migren, yüzde 2.3'ü reflü,

yüzde 1.5'i astım,

yüzde 1.3'ü alerji cevabını vermiştir.

Bu soruya diğer cevabını verenlerin oranı ise yüzde 1.9'dur.

Ankete katılan öğretmenlerin yüzde 94.1'i mesleği nedeniyle yıprandığını ifade ediyor.

Ankete katılanların;

yüzde 94.1'i mesleği nedeniyle yıprandığını,

yüzde 5.9'u yıpranmadığını belirtti.

"Sizi en çok yıpratan husus nedir?" sorusuna;

yüzde 32.3'ü ekonomik ve sosyal sorunlar, özlük hakların iyileştirilememesi,

yüzde 21.8'i yandaş kayırmacılık, kadrolaşma ve haksız uygulamalar,

yüzde 13.5'i olumsuz çalışma koşulları,

yüzde 13.4'ü öğrencilerin derse hazır gelmemesi, dersi dinlememesi,

yüzde 9.9'u itibar kaybı,

yüzde 4.3'ü meslektaşlarının ve yöneticilerin olumsuz tutum ve davranışları,

yüzde 1.2'si öğretmenlere yönelik şiddet olayları,

yüzde 0.2'si derse hazırlanırken yeterli kaynak, yayın olmaması cevabını verirken,

yüzde 3.4'ü diğer seçeneğini işaretlemiştir.

Ankete katılanların yüzde 92.8'i proje okullarında yönetici ve öğretmen atamasının bakan onayı ile yapılmasını doğru bulmuyor.

Ankete katılanların;

yüzde 92.8'i proje okullarında yönetici ve öğretmen atamasının bir kriter ve şarta bağlı olmaksızın Milli Eğitim Bakanı'nın onayı ile yapılmasını doğru bulmadığını,

yüzde 7.2'si doğru bulduğunu ifade etti.

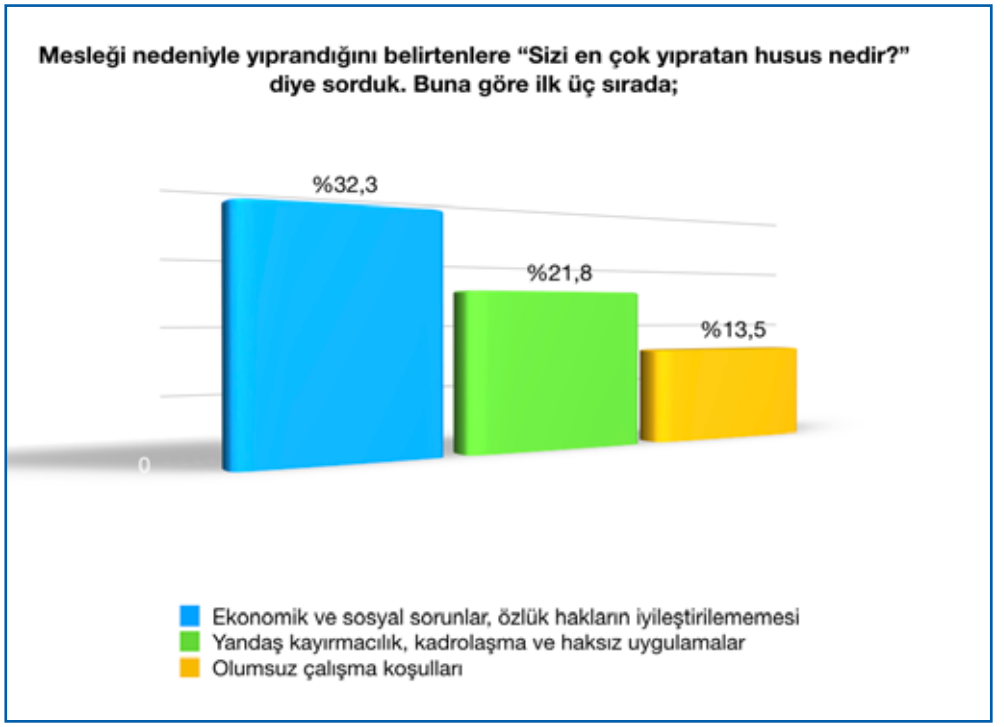
Doğru bulmayanlara bunun nedenini sorduk. Buna göre;

yüzde 73.1'i adam kayırmacılık ve siyasal/sendikal yapılanmalar ön plana çıkmaktadır derken,

yüzde 13.5'i öğretmen seçiminde mesleki yeterlilik dikkate alınmamaktadır,

yüzde 11.2'si kritere bağlı olmadan görevlendirilen yönetici ve öğretmenler nedeniyle öğrencilerin başarısı düşmektedir cevabını verdi.

Bu soruya diğer cevabı verenlerin oranı ise yüzde 2.2'dir.

Ankete katılan öğretmenlerin yüzde 88'i sözleşmeli öğretmenliğe karşı.

Ankete katılanların;

yüzde 88'i sözleşmeli öğretmen istihdamını doğru bulmazken,

yüzde 12'si doğru buluyor.

Doğru bulanların;

yüzde 61.8'i sözleşmeli öğretmenliğin mahrumiyet bölgelerinde öğretmen açığını giderdiğini,

yüzde 9.4'ü öğretmenlerin verimliliğini artırdığını,

yüzde 2.2'si sözleşmeli öğretmenler mülakatla alındığı için desteklediğini ifade ederken,

yüzde 26.6'sı diğer cevabını işaretledi.

Sözleşmeli öğretmenliğe karşı çıkanlara da nedenlerini sorduk. Buna göre;

yüzde 53.9'u öğretmenler arasında ayrımcılık içeren bir uygulamadır,

yüzde 16.8'i iş güvencesinin ortadan kaldırılmasına zemin hazırlıyor,

yüzde 13.4'ü sözleşmeli öğretmenlerin mülakat ile atanması adaletsizliğe neden oluyor,

yüzde 10.1'i aile bütünlüğüne zarar veriyor, yer değiştirme hakkı verilmiyor,

yüzde 3.7'si de ücra bölgelerde sözleşmeli öğretmenleri teşvik eden uygulamalar getirilmiyor cevabını verdi.

Bu soruya diğer cevabını verenlerin oranı ise yüzde 2.1'dir.

Ankete katılanların yüzde 90.5'i ücreti öğretmenliğin kaldırılmasını istiyor.

Ankete katılanların;

yüzde 90.5'i ücretli öğretmenlik kaldırılmalı derken,

yüzde 9.5'i ücretli öğretmenliğin devam etmesinden yana görüş bildiriyor.

"Kalkınmada öncelikli yörelerde görev yapanların maaş ve özlük haklarının artırılması durumunda o bölgelerde öğretmen açığının giderileceğini düşünüyor musunuz?" sorusuna ankete katılanların;

yüzde 48.2'si evet,

yüzde 37.5'i kısmen,

yüzde 14.3'ü hayır cevabı verdi.

Ankete katılan öğretmenlerin yüzde 84.6'sı iş güvencelerinin tehdit altında olduğunu söylüyor.

Ankete katılanların;

yüzde 84.6'sı iş güvencelerinin tehdit altında olduğunu düşünürken,

yüzde 15.4'ü tehdit altında olduğunu düşünmüyor.

Ankete katılanların yüzde 56.5'i öğretmen önlükleri ile ilgili tartışmalardan ziyade öğretmenlerin öncelikli meselelerine çözüm bulunmasını istiyor.

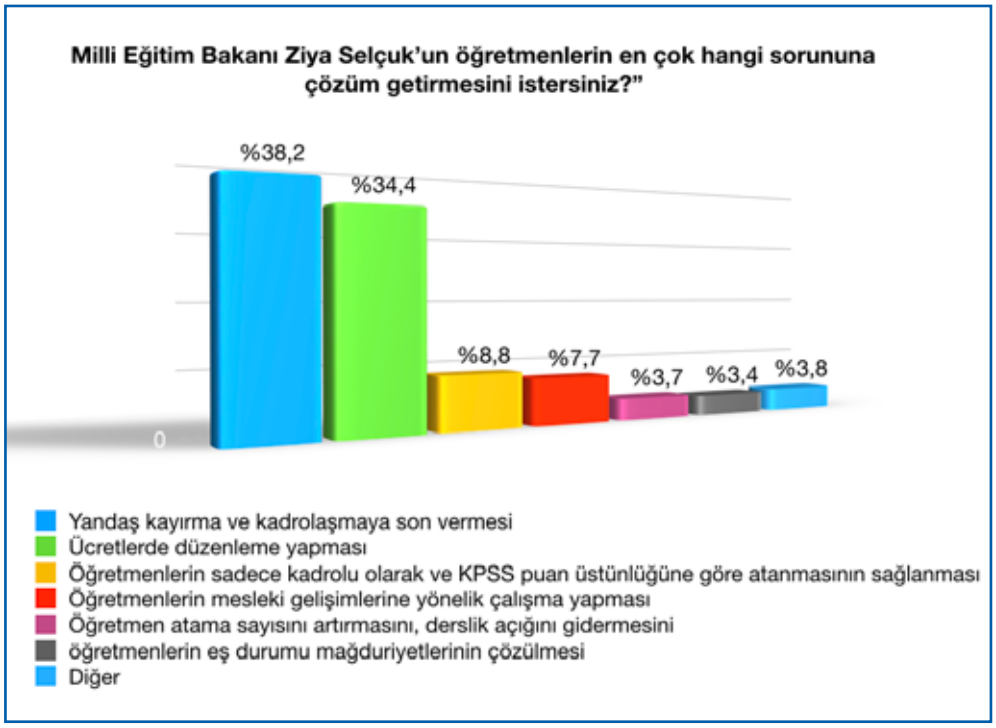
"Kamuoyuna tanıtılan öğretmen önlükleri ile ilgili düşüncenizi en çok hangisi ifade etmektedir?" sorusuna ankete katılanların;

yüzde 56.5'i öğretmenler zaten yıllardır önlük kullanıyor, öğretmenlerin öncelikli meselelerine çözüm bulunmalıdır,

yüzde 26.6'sı önlük tartışmasını gereksiz buluyorum,

yüzde 12.9'u öğretmenlerin önlük giymesi gerektiğini düşünmüyorum,

yüzde 4'ü de öğretmen önlükleri ile ilgili tanıtımı beğendim cevabı vermiştir.

Ankete katılan öğretmenler Bakan Selçuk'tan en çok yandaş kayırma ve kadrolaşmaya son vermesini istiyor.

"Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'un öğretmenlerin en çok hangi sorununa çözüm getirmesini istersiniz?" sorusuna ankete katılanların;

yüzde 38.2'si yandaş kayırma ve kadrolaşmaya son vermesi,

yüzde 34.4'ü ücretlerde düzenleme yapması,

yüzde 8.8'i öğretmenlerin sadece kadrolu olarak ve KPSS puan üstünlüğüne göre atanmasının sağlanması,

yüzde 7.7'si öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik çalışma yapması,

yüzde 3.7'si öğretmen atama sayısını artırmasını, derslik açığını gidermesini,

yüzde 3.4'ü de öğretmenlerin eş durumu mağduriyetlerinin çözülmesi demiştir.

Bu soruya diğer cevabı verenlerin oranı yüzde 3.8'dir.

Değerler Eğitimi Üzerine Söyleşi

Dr. Murat Emre ŞAHİN
Sosyolog

Türkiye'de ve dünyada değerler eğitimi ile ilgili çalışmaların yapıldığını görüyoruz. Türkiye ve dünyada değerler eğitimi hakkında karşılaştırmalı olarak değerlendirebilir misiniz?

Son dönemlerin üzerinde en çok çalışılan alanlardan birisi değerler konusudur. Eğitim sistemimiz açısından bakıldığında Türkiye'de değerler eğitimi ilk kez 2010'da dönemin Milli Eğitim Bakanı Nimet Baş Hanımefendi tarafından yayımlanan bir genelge ile uygulanmaya başladı. Genelgede, öğrencilere yaptırılması istenen etkinlik örnekleri arasında, "rol model olma", "karşılıklı güven, hoşgörü ve dürüstlük ilkeleri", "sınıf içinde uyulması beklenen davranışlar listesi", "yardım organizasyonları, doğum günü ve özel günlerde etkinlikler düzenlenmesi" gibi konu ve faaliyetlere yer verildi. Önemli bir uygulamadır ancak değerler eğitimi açısından, meselenin algılanışı ve yürütülmesi ile ilgili başından beri sıkıntıları olan bir konudur. Formal eğitim süreci içerisinde yürütülemeyen değerler eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda belli başlı STK'lar üzerinden yürütülmeye çalışıldığını görüyoruz.

Günümüzde kültürel yozlaşma, anomi vs. gibi kavramlarla da çok sık karşılaşmaktayız. Sosyal ve kültürel hayatımızda meydana gelen değişimlere bağlı olarak insan ve toplum hayatında yozlaşma ve çatışma denilen süreçleri yaşamaktayız. Bütün bunların nedenini değerler dünyamızda arayabiliriz.

Batı literatüründe karakter eğitimi olarak da görülen değerler eğitimi, bizde daha çok ahlakî ve dinî bir mesele olarak algılandığını görüyoruz.

Batıda değerler ile ilgili yapılan çalışmalar, bizdekinden farklı ele alınmaktadır. Saygı, sevgi, güven, hoşgörü gibi değerler, insanın genetiğine kodlanmıştır ve dolayısıyla insan doğduğu andan itibaren bunları doğal olarak kazandığı düşünülmüştür. Dolayısıyla bunlar üzerinde pek durulmaz. Bunun yerine insan hakları, demokrasi, özgürlük gibi kavramları değer olarak görülmektedir. Ve bunları insanına kazandırmaya çalışır. Bu yaklaşım bir bakıma doğru bir yaklaşımdır. Çünkü değerler her toplumun sosyolojisinden beslendiğinden dolayı her toplum için farklıdır. Batının değerlere yüklediği anlamlar ile bizim değerlere yüklediğimiz anlamlar farklıdır ve bu durum doğaldır. Ancak bugün değerler eğitiminde ele aldığımız temalar ve yaklaşımlar Türk toplumunun sosyolojisinden beslenen değerler değildir. Bugün eğitim sistemi içerisinde kabul görmemesi ve uygulamaların geri plana atılmasının sebeplerini burada aramamız gerekir.

Değerler nasıl oluşur? Değerlerin işlevlerinden bahsedebilir misiniz?

Sosyal bilimlerin temel taşı kavramlardır. Ancak bazı kavramlar vardır ki, üzerinde uzlaşılmış bir tanımlaması yoktur. Ve tek başlarına da çoğu zaman bir anlamı yoktur. Farklı kavramlarla iç içe geçmiştir. Sosyal bilimlerde değerler kavramı da böyle bir kavramdır. Farklı disiplinler içerisinde (psikoloji, ahlak, sosyoloji, antropoloji, felsefe) ele alınan bir kavramdır. Üzerinde uzlaşılmış bir tanımlaması yoktur. Değer kavramı, kültür, kimlik gibi kavramlarla da iç içe geçmiş bir kavramdır.

Değer araştırmaları, daha çok kültür sosyolojisi içerisinde yapılan çalışma alanlarından birisidir. Kültür ve değerler kolektif yaşantının ürünü olarak, tarihsel bütünlük içerisinde, sosyal etkileşimle ortaya çıkar. Kültür kavramının anlam kategorilerine baktığımızda etnografik, sembolik ve estetik anlamları bulunmaktadır. Kültürü etnografik yani yaşam tarzı olarak ele alanlar insanın kolektif yaşantı içerisinde ortaya koyduğu her şeyi kültür içerisinde ele almaktadırlar. Kültürün sembolik anlamına bakıldığında daha çok küçük sosyal gruplar içerisinde ele alınan, grup kültürüne vurgu yapan anlamı vardır. Grubun özelliklerini bize yansıtır. Kültürün estetik anlamlarına bakıldığında ise daha çok çatışma teorilerinden esinlenerek geliştirilmiştir. Sınıfsal farklılıklara vurgu vardır. Dinlediğiniz müzik, oturduğunuz mekânlar, yaşadığınız muhit vs. sizin sahip olduğunuz kültürün ve buna bağlı olarak oluşan değerlerinizin de birer yansımasıdır. Ancak hangi anlam kategorisini ele alırsak alalım, kültür ve değerlere ilişkin iki ortak noktası bulunmaktadır. Bunlardan kültür ve değerler açısından birincisi benzerliklere, ikincisi farklılıklara vurgu yapmaktadır. Bu durum aslında toplumların kimliklerinin oluşmasında da belirleyici bir unsurdur. Türk'e ait olan değerler ile Batı veya doğu kültürlerine ait olan değerlerden farklı olması beklenir.

Bütün bu yaklaşımların ışığında, Değerlerimizin nasıl bir işlevi vardır? Bizim değerlere yüklediğimiz anlamlar, Değerlerimizin oluşumu ve kaynağı nelerdir? Değerler ve değerler eğitimine ilişkin yaklaşımımız neler olmalıdır? Bütün bunları sosyoloji ve değerler eğitimi çerçevesinde ele alıp değerlendirebiliriz.

Değerler, toplumu normalleştiren, birbirine yakınlaştıran, birey ve toplum arasındaki uyumu sağlayan, birey ile toplumu bütünleştiren, kolektif hayatı güçlendiren bir tarafı bulunmaktadır. Toplum içerisinde norm ve değerler arasında farklılık varsa, o toplum içerisinde çatışma ve uyumsuzluk söz konusudur. Bugünkü toplumsal meselelerimizin kaynağını da burada aramak gerektiğini düşünüyoruz.

Değerler, kolektif yaşantının ürünü olarak ortaya çıkar. Sosyalleşme sürecinde öğrenilir. Çünkü değerlerin oluşumunda sosyal etkileşimin önemi vardır. Değerlerin dayandığı kaynağa baktığımızda ise her toplum için farklı olduğunu görürüz. Bunun sebebi de her sosyal grubun veya her milletin kültürel yapısı farklıdır. Değerler, tarihsel süreç içerisinde oluşan kültürel birikime dayanır. Her insan ve her toplum kendi kültür ve değerlerinin devam etmesinden yanadır.

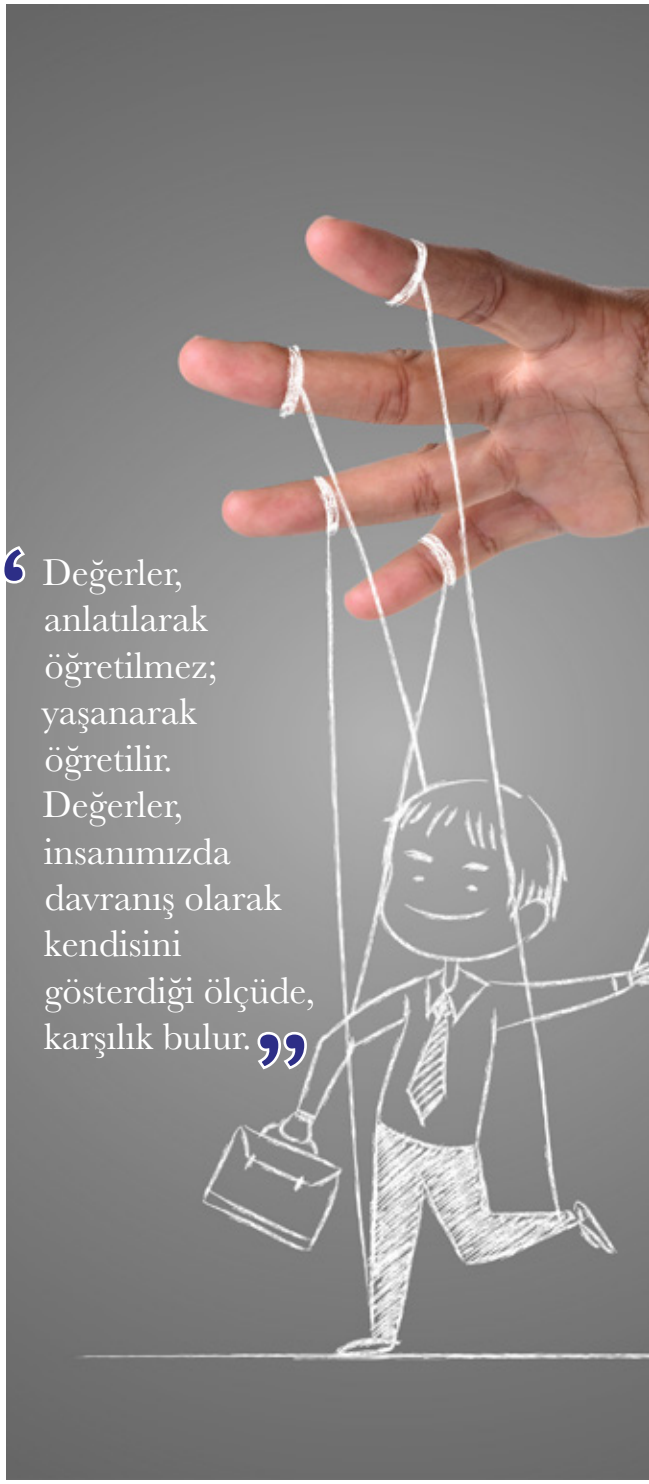
> "Bugün değerler eğitiminde ele aldığımız temalar ve yaklaşımlar Türk toplumunun sosyolojisinden beslenen değerler değildir. Bugün eğitim sistemi içerisinde kabul görmemesi ve uygulamaların geri plana atılmasının sebeplerini burada aramamız gerekir."

Türk toplumunun değerlerinin kaynaklarından bahsebilir misiniz? Bütün bunların ışığında sosyolojik olarak değer nedir? Değerlerimizin kaynağı nelerdir? Değer eğitiminde nelere dikkat edilmelidir?

Fransız Sosyolog, Fernand Braudell'in toplumların sosyolojik yapısını oluşturan hususları ifade ederken şöyle bir yaklaşım ortaya sürer: Tarih, coğrafya ve insanlar arasındaki etkileşimin bileşkesi bir milletin sosyolojisini oluşturur. Bu bağlamda ele aldığımızda Türk toplumunun değerlerinin dayandığı iki temel kaynağı vardır. Bunlar tarih ve coğrafyadır. Değerlerimizi tarihsel ve coğrafi bütünlük içerisinde ele alıp değerlendirebiliriz. Çünkü bizim değerlerimizin kaynağı bu tarihsel ve coğrafi bütünlük içerisinde gizlidir. 5000 yıllık köklü bir milletten bahsediyoruz. Ve Türk Milleti olarak çok geniş bir coğrafyada varlığımızı sürdürmekteyiz. Saha Türklerinden, Sibirya'nın Kuzeyine, Anadolu Coğrafyasından Balkanlara, Ortadoğu'dan Kıbrıs'a kadar çok geniş bir coğrafyada varlığımızı sürdürüyoruz. Dolayısıyla kültür ve değer araştırmaları açısından dayandığımız iki temel varsayımımız bulunmaktadır. Değerlerimiz de bu bütünlük içerisinde oluşur.

Bireysel olarak farklı değer algılarına sahip olduğumuzu düşünebiliriz. Ancak bu farklılıklar toplum açısından ele alındığında belirgin bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Bunun sebebi de toplumların kendi bünyesinde geliştirdiği terbiye sisteminin önemli bir rolü vardır. Sosyolojik olarak değerler, sosyal bir varlık olan insanın, duygu, düşünce ve davranışlarına yön veren standart ölçülerdir. Diğer bir ifadeyle, insanın, sosyalleşme sürecinde öğrendiği, içselleştirdiği ve çoğu zaman farkında olmadan ortaya koyduğu davranışlar, alışkanlıklar değerin göstergesidir. Bu standart ölçüler ise toplumdan topluma, kültürden kültüre değişmektedir. Bizde değerlerin arkasında en az 2500 yıllık Türk kültürü vardır. İnsan ve toplumlar dinamik varlıklardır. Zaman ve mekâna bağlı olarak değişimler olmuştur. Ancak kültür ve değerler açısından meydana gelen değişimler toplum yaşantısı açısından uyumludur.

Değerler eğitimi ya da değer aktarımı olarak ele alırsak meseleyi, değer aktarımının en yaşamsal odağı olumlu ilişkilere bağlanma, grupla özdeşleşme ve grup üyelerine bağlılık geliştirmektir. Değerler, anlatılarak öğretilmez; yaşanarak öğretilir. Değerler, insanımızda davranış olarak kendisini gösterdiği ölçüde, karşılık bulur. Çünkü bizim medeniyetimiz, söz üzerine değil; davranış üzerine inşa edilir.

Okullarımızda değerler eğitiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili değerlendirmeleriniz nelerdir? Değerler eğitimi konusunda hangi konular işlenmelidir?

Bugüne kadar milli eğitim sistemi içerisinde temel insani değerler anlamında sevgi, saygı, güven, hoşgörü, sorumluluk, yardımseverlik gibi temalar içerisinde verilmeye çalışıldı. Bir takım STK'lar da ideolojik bir bakış açısıyla meseleyi ele aldığı görülmektedir. Ancak tematik ve ideolojik olarak ele alınan bu değerlerin eğitim sosyolojisi açısından bir karşılığı bulunmamaktadır. Okullarımızda çocuklarımıza vermeye çalıştığımız değerler/karakter eğitiminin Türk toplumunun sosyolojisinden beslenmesi gerekir. Türk toplumunun kültürel birikimi dikkate alındığında, sahip olduğumuzun değerlerin dayandığı üç temel değer ve değer kaynaklarımız bulunmaktadır. Bunlar devlet, insan ve ailedir. Bu üç temel değer ve değer kaynaklarımız Türk toplumunun karakterini belirleyen, değerler dünyasını oluşturan ve şekillendiren hususlardır.

Türk tarihi bir bütün olarak ele alındığında devletsiz yaşamayan tek millet olduğumuz görülür. Devlet babadır; devletin ha ekmeğini ha kurşununu yemek; dini devlet, mülkü millet; devlete can borcumuz var gibi atasözleri ve deyimlerimizde karşılığını görebiliriz. Şeyh Edebali'nin ifade ettiği gibi insanı yaşatki devlet yaşasın anlayışı, Türk toplumunun devlete ve insana yüklediği anlamı bize gösterir. Türk kültür ve medeniyetinin merkezinde insan başlı başına bir değerdir ve devleti yaşatabilmek de insanı yaşatmaya bağlıdır. İnsan, nerede ve nasıl yaşar? Sorusunun cevabını ise ailede görürüz. İnsanın doğduğu andan itibaren, dilini, dinini, örf, adet ve geleneklerini en canlı modelleriyle aile ortamında öğrenir. Bugün eğitim sistemimiz ve okullarımız toplumun değer anlamında sosyolojisini görmeden ele aldıkları değerler eğitimi yaklaşımlarının bir karşılığı olmamaktadır. Okul aile ortamında çocuğun edindiği değerlerin yeniden işlendiği yerler olmalıdır. Bu yaklaşım aynı zamanda Türk toplumunun en önemli yapı taşı olan aileyi korur ve güçlendirir. Aileyi koruduğumuz müddetçe de Türk kültür hayatı hep canlı ve diri kalacaktır.

Değerler ve değerlerimizin kaynakları olarak devlet, insan ve aileyi görebilirsek, birey ve toplum arasındaki uyumu saylayabilir; toplum içerisinde yaşanan uyumsuzlukların, çatışmaların, kültürel yozlaşmanın da önüne geçebiliriz.

Aile ortamında baba ve annenin belli görevleri vardır. Dil, örf, adet ve gelenekler, inançlarımız, anne-baba-çocuk ilişkisi, akrabalık ve komşuluk ilişkileri, misafir ağırlamaları, arife günleri yapılan mezar ziyaretleri, devlet, bayrak ve vatan sevgisi vs. gibi toplumsal hayata ilişkin bütün kültürel değerler aile ortamında öğrenilir. Okulun değerler eğitimi anlamındaki vazifesi bunları yeniden işlemek olmalıdır. Çünkü değerler eğitiminin asıl maksadı, toplumu normalleştirmek, birbirine yaklaştırmak, toplumu bütünleştirmek, kültür değişmeleri karşısında toplumu bir ve diri tutmaktır. Sevgiyi, saygıyı, adaleti, hoşgörüyü, yaşlılara değer vermeyi, büyüklerin yanında bacak bacak üstüne atmamayı ve ellerini öpmeyi… Bizi biz yapan her şeyimizi bu bütünlük içerisinde öğreniriz. Bu durum, yani değerlerimiz, kolektif hayatı güçlendiren bütün hususiyetleri içerisinde barındırır. Bu değerlerimizin hiçbirisi zorlayarak ya da anlatarak öğretilmez. Yaşanarak ve de yaşatılarak öğretilir.

> “Türk toplumunun kültürel birikimi dikkate alındığında, sahip olduğumuzun değerlerin dayandığı üç temel değer ve değer kaynaklarımız bulunmaktadır. Bunlar devlet, insan ve ailedir.”

MEB'de
Ara Tatil Bilançosu

MEB'de Ara Tatil Bilançosu

Dr. Hasan EŞİCİ
Öğr. Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Türkiye'de Cumhuriyet tarihinde ilk defa uygulanan ara tatile büyük bir merak ve beklenti ile girildi. Öğretmen, öğrenci ve velilerin beş gün boyunca ne yapacakları, bu tatilin sonucunda ne kazanım elde edecekleri hem merak hem de tartışma konusu oldu. Göreve geldiği ilk günden itibaren değişimlerin zamana yayılarak ve adım adım yapılacağını vurgulayan Milli Eğitim Bakanı Sayın Ziya Selçuk, ara tatil için Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Öğretmenlerin 2019 Kasım Dönemi Mesleki Çalışma Programı" kapsamında farklı illerde imkânlar ölçüsünde uygulanacak olan programları tanıttı. Bu programlardaki etkinlikler ve takvimi internetten paylaşıldı. Ara tatil programlarına öğrenci ve öğretmenlerin yanında velilerin de katılması için gerekli çalışmaların yapılması, yayınlanan ara tatil çalışma programına yazıldı.

Ara tatil çalışma programında yer alan ifadeye göre, okul öncesi ve ilköğretim, ortaöğretim, hayat boyu öğrenme kurumları yönetmeliği ilgi tutularak *"okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, hayat boyu öğrenme kurumlarında görevli yönetici ve öğretmenlerimizin bireysel, mesleki, alana yönelik bilgi ve becerilerinin artırılması, eğitim ve öğretim süreçlerinde karşılaşılan problemlerin çözümüne yönelik yeni becerilerin kazandırılması, öğrenci, veli ve çevre ile etkileşimlerinin artırılması amacıyla etkinlik temelli uygulamaya dayalı olarak* hazırlandı. Görüldüğü gibi ara tatil çalışma programına göre üç husus çok önemlidir.

1. Öğretmen ve yöneticilerin bireysel ve mesleki gelişimini sağlamak,

2. Eğitim öğretim süreçlerinde karşılaşılan problemlerin çözümüne yönelik beceri kazandırmak,

3. Öğrenci, veli ve çevre etkileşimlerini arttırmak

Bu üç hususa yönelik çalışmaların planlandığı ara tatil dönemi aynı zamanda öğretmenler günü öncesi olması nedeniyle, çalışmalarda öğretmenlerin mesleki ve bireysel gelişiminin yanında da bir meslek elemanı olarak onurlandırılarak sonlandırılmak istendi. Bu nedenle Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nce hazırlanan Kasım 2019 mesleki çalışma progra-

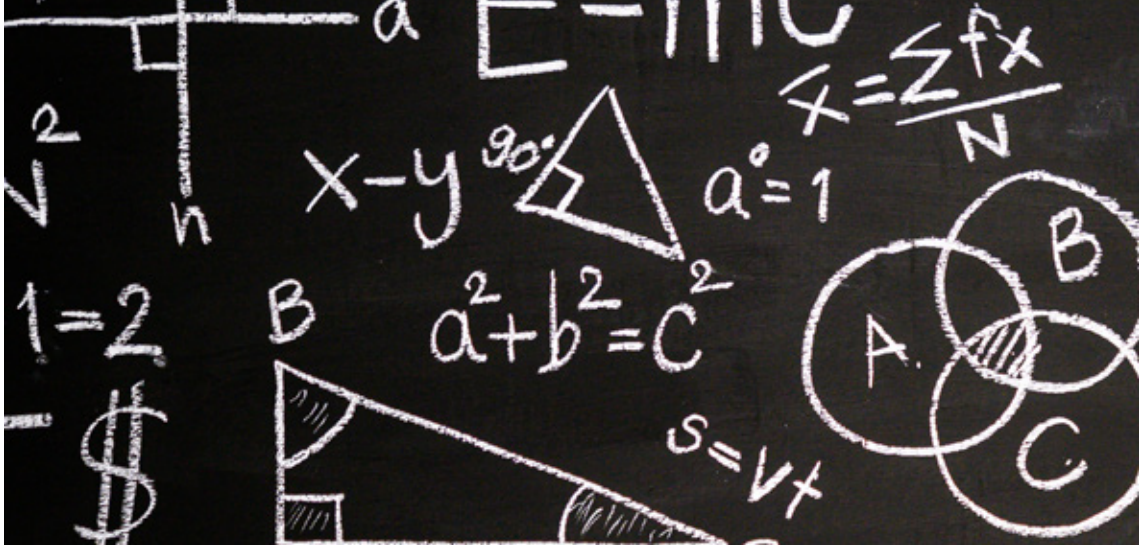
mı 24 Kasım Öğretmenler Günü ve Haftası programı çerçevesinde **"Öğretmene Vefa"** temasında gerçekleştirildi.

Bu kapsamda öğretmenlerin 2019 Kasım dönemi mesleki çalışma programı için hazırlanan ve ilgili okul ve kurumlara resmi yazı ile gönderilen kitapçıkta, ara tatilin ilk gün olan Pazartesi için, Genel Müdür Sayın Adnan Boyacı ve Milli Eğitim Bakanı Sayın Ziya Selçuk'un konuşmalarının ardından, dönem içi yapılan çalışmaların 2023 vizyonu çerçevesinde değerlendirilmesi yer aldı. Aynı kitapçıkta İkinci gün olan Salı günü için **"Sanatsal Etkinlikler"** başlığı altında konser ve müzik dinletilerine, gösteri sanatları ve görsel sanatlara yer verildi. Bu sanatlar arasında konserler, tiyatro, opera, halk dansları, resim ve heykel sergisi, geleneksel Türk sanatları, fotoğraf sergisi, atölye çalışmaları yer aldı. Üçüncü gün olan Çarşamba günü için **"Sportif Etkinlikler"** başlığı altında voleybol, basketbol, masa tenisi, futbol, satranç, tenis, dart, atletizim, hentbol bisiklet, oryantiring, doğa yürüyüşü, bowling müsabakaları yer aldı. Dördüncü gün olan Perşembe günü için **"Sosyal Kültürel Etkinlikler"** başlığı altında anı, şiir, resim, deneme, kompozisyon, hikaye, resim fotoğraf, kısa film, yöresel yemek yapma, akıl ve zeka oyunları yarışmaları ile eğitimde fark yaratan öğretmenlerin başarı öyküleri, emekli öğretmenler ile söyleşiler gibi söyleşi ve dinleti etkinlikleri yer aldı. Ara tatilin beşinci ve son günü olan Cuma günü için **"Okul Dışı Etkinlikler"** başlığı altında bir takım etkinlikler yapılması yer aldı. Bu etkinlikler arasında ilin tarihi, coğrafi, kültürel ve doğal güzelliklerinin tanıtımına yönelik geziler, şehit öğretmen, vefat eden öğretmenlerin kabirleri başında anılması ve ailelerinin ziyaret edilmesi, ilde bulunan huzurevlerinde kalan emekli öğretmen ziyaretleri, öğretmenlerin katılımıyla "Öğretmenler Günü Şenlik Yürüyüşü" düzenlenmesi, doğa yürüyüşü etkinliği ve fidan dikimi, müze eğitimi etkinliği, üniversitelerin ilgili fakültelerinin iş birliğinde öğretmenlerin alanlarındaki bireysel ve meslekî gelişimlerine yönelik üniversitelerde atölye çalışmaları yer aldı.

MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından büyük oranda iyi bir şekilde çalışılarak hazırlanan ara tatil programı için artık il, ilçe milli eğitim müdürlüklerinin, özellikle de okul müdürlüklerinin çok iyi bir şekilde organize olarak ve planlama yapması, ilk defa gerçekleşecek olan ara tatilin okul yöneticileri, öğretmen, öğrenci ve veliler için oldukça verimli geçirilmesi için sorumluluk alarak çalışması gerekiyordu. Ara tatil çalışmalarının usul ve esaslarının MEB mevzuatlarına uygun olmasının yanında, başta 2023 vizyonuna, pedagojik formasyon ve öğretmenin mesleki gelişiminin doğasına, öğretmen yeterlilikleri ve öğretmen yetiştirme

> "Bu ara tatil uygulamasında yaşananlar göstermektedir ki, iyi uygulamalarda yöneticilerin büyük bir katkısı olmakla birlikte kötü uygulamalarda ise yöneticilerin ihmali bulunmaktadır. Ara tatil gibi dönemlerde yapılan çalışmaların müdürlerin keyfine bırakılamayacak kadar önemli olduğunu gerçeğini hem eğitim camiası hem de kamuoyu bir kez daha görmüştür."

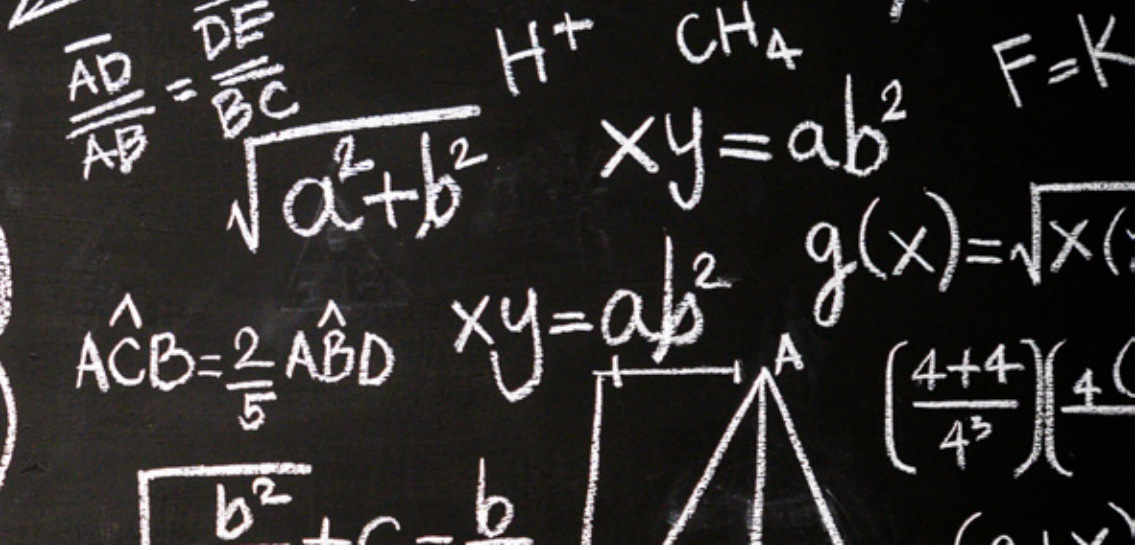
alan yazınına uygun yapılması gerekiyordu.

Bu dönemin kurumsal ve bireysel kapasitenin arttırılması, okul kültürünün inşası, okul-aile-çevre ilişkilerinin geliştirilmesi bakımından bir fırsat olduğunu kavrayan, bu nedenle iyi organize olan ve planlama yapan iller ve okullar olduğu gibi, bu dönemi bir mecburiyeti yerine getirme, öğretmenler arasında ayrımcılığı körükleme, makamını ve gücünü gösterme fırsatı olarak gören, planlama ve organizasyon açısından son derece kötü bir şekilde tamamlayan il, ilçe ve okul müdürlükleri bulunmaktadır. Bu yazı Türkiye'nin her bölgesinde, farklı il ve okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin yazılı ve sözlü görüşlerine başvurularak, medya ve sosyal medya içeriklerinden faydalanılarak hazırlanmıştır. Bu yazıda sürecin olumlu ve olumsuz yanları birlikte ele alınmıştır. Bu yazı ile bundan sonraki süreçte yaşanabilecek ara tatil sorunlarına yönelik önlemlerin önceden alınması için katkı ve öneriler sunmak amaçlanmaktadır.

Etkinliklerin Olumlu Özellikleri

Bu dönemde ara tatil çalışma kitabını çok iyi kavrayan ve ara tatilin ve 2023 vizyonunun amaçlarına uygun plan ve program yapan il, ilçe milli eğitim müdürlükleri ile okul müdürlükleri bulunmaktadır. Özellikle il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile MEB vizyonuna uygun olarak farklı ilçelerde yer alan okullara yönelik olarak alternatiflerin yer aldığı, öğretmen, öğrenci ve velilerin gönüllü katılabilecekleri alternatif programlar önerdi. Öğretmenlerin ifadelerine göre gönüllü katılım konusunda özgürlük tanınan programlarda katılım ve amacına ulaşma, zorunlu katılım konusunda baskı yapılan programlara göre daha yüksek olduğu gözlendi. Olumlu özelliklere sahip olduğu görülen etkinlikler aşağıda yer almaktadır.

Özellikle şehrin sahip olduğu imkânlar ölçüsünde il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin sunduğu alternatifler arasından okul müdürleri, öğretmenleri ile işbirliği içerisinde, gönüllü katılımı teşvik edecek çalışmaları planladı. Aynı çalışmalara veli ve öğrencilerin katılımı için teşvik mekanizmaları üzerinde çalışıldı. Bazı kırsal bölgelerdeki okullarda aile ziyaretleri planlanarak, gönüllü öğretmenlerin veli ve öğrenciler ile yakın ilişki kurması sağlandı. Okul içinde veya ilde bulunan bir mekanda öğretmenlere yönelik müzik dinletisi yapıldı, birlikte konserlere katılım sağlandı. Bazı okullarda kütüphane çalışmalarına yer verildi. Akademisyenler davet edilerek, atölye çalışmaları, konferanslar, seminerler, paneller düzenlendi. Rehberlik servisi aracılığıyla öğretmenlerin rehberlik becerilerinin geliştirilmesi için seminerler ve etkinlik temelli eğitimler yapıldı. Öğretmenler arasında birlik ve beraberlik duygusunu geliştirmek, okul kültürünü oluşturmak amacıyla kahvaltılar veya yemekler organize edildi. Masa tenisi turnuvası, iletişim-ikna oyunu, akıl-zeka oyunları, yöresel yemeklerimiz etkinlikleri ile sahil yürüyüşü ve bisiklet turları yapıldı. Sinema, tiyatro etkinlikleri ile müze ziyaretlerinin yanında tarihi ve kültürel önemi olan antik mekanların arkeolog rehberliğinde gezilmesi sağlandı. Okul müdürlüklerinin teşviki ile iyi organize olan öğretmenlerin turistik amaçlı yakın ilçelere gezi düzenledi. Amacına uygun kıyafetlerini giyen öğretmenlerin hep birlikte doğa yü-

rüyüşü yaptıkları, özellikle sonbahar aylarında doğa ile buluşarak stres attıkları gözlendi. İstanbul'da öğretmenler ile boğaz turu veya tarihi ve kültürel mekanların gezilmesini planlayan okulların etkinlikleri beğenildi.

Etkinliklerin Olumsuz Özellikleri

Ara tatilde bazı il içe ve okul müdürlükleri MEB'in ara tatil uygulamasına yönelik olarak yeterli düzeyde organizasyon ve planlama yapamadığı için beklentilerin de altında kalarak ciddi sorunların yaşanmasına sebep oldu. MEB ara tatilde öğretmene ek ders verilip verilmeyeceği ile ilgili sorunu ara tatil sonrasında çözerek, bir rahatlama sağladı. Bunun dışında MEB olarak kamu spotları da dahil olmak üzere birçok kanaldan ara tatilde öğretmen, öğrenci ve velilerden beklentilerini ifade etmesine rağmen, öğretmen ve veli görüşlerine göre öğrencilerin büyük çoğunluğu için tatil veya serbest zaman olmanın ötesine geçemedi. Sınırlı sayıda öğrenci ve veli ara tatil çalışmalarına katılım gösterdi. Katılım gösteremeyenlerin büyük çoğunluğu etkinliklerden haberdar edilmediği, etkinliklere katılabilecekleri zaman veya imkanlarının olmaması, okul servislerinin çalışmaması vb. gibi nedenler ile etkinliklere katılım sağlayamadı.

Bazı öğretmenler ara tatil için reçete niteliğinde yüklü ödevler vererek, aileleri bu ödevleri yaptırmaları konusunda uyardı. Ara tatilin bir hafta öncesinde okullarda ve öğrencilerde rehavet başladığı, ara tatil sonrasında da uyum sorunlarının olduğu gözlendi. Özellikle birinci sınıf öğrencilerinde akademik kazanımların bir haftada gerilediği, anasınıfı öğrencileri ile özel eğitim öğrencilerinin de benzeri sorunları yaşadığı ifade edildi. Çalışan ebeveynlerin çocukları bakıcı olmadığı için kendileriyle işyerine gitmek veya çekinerek de olsa birilerine emanet edilmek zorunda kaldı. Farklı şehirlerden anneanne, babaanneler torunlarına bakmak için seyahat etti. Bazı öğretmenler ise ara tatili fırsat bilerek sağlık raporu aldı, kendi illerinde veya farklı şehirlerde tatile çıktı.

Okullarında hiçbir planlama ve organizasyon yapılmayan öğretmenler serbest bırakıldı, hiçbir mesleki çalışmaya veya etkinliğe katılmadı. Beş gün boyunca okulda serbest zaman geçirdi, dönem içinde doldurması gereken defterleri doldurdu. Pansiyonlu okullara yemekler yaptırılıp, öğretmen pikniği adı altında organizasyonlar yapılan iller oldu. Ancak bu organizasyona hem öğretmenler kendi imkanları ile ulaşım sağladı hem de gittiklerinde öğretmenlerin bir arada olmak yerine dağınık bulundukları, onların kaynaşmasını sağlayacak oyun ve etkinliklerin planlanmamış olduğunu gözlediler. Piknik alanına gelen öğretmenler kısa bir süre bekledikten sonra, canları sıkıldığı için dağılmaya başladı.

Şehir merkezlerindeki parklarda, soğuk havaya rağmen doğa yürüyüşü düzenlendi, bazı öğretmenler soğuk algınlığına yakalandı. Okullarda sosyalww medya ve internet sitesi paylaşımlarının yapılabilmesi için samimiyetten uzak bir şekilde etkinliklerin sırf fotoğraflarının çekilerek sosyal medyada paylaşılması, yöneticiler tarafından bir yerlere mesaj vermek amacıyla aslında olmayan

düzeyde kaliteli bir etkinlikmiş gibi lanse edilmesi öğretmenleri rahatsız etti. Ata binme ve atıcılık etkinliği düzenlendi. Ancak bu etkinlik için ulaşım imkanı sağlanmadı. Özellikle aracı olmayan öğretmenler çok zorlandı. Binicilik için ücret bilgisi ise binicilik tesisine gidildiğinde öğrenildi. Bu durum öğretmenler tarafından hoş karşılanmadı. Anne babası öğretmen olan çocuklar, ebeveynleri ile okula gitmek ve yapılan her türlü faaliyete mecburen katılmak zorunda kaldı. Ara tatilin PICTES projesi açısından çok olumlu olmadığı ifade edildi. Kız öğrenciler evde annelerine yardım ettiler, erkek öğrenciler ise dışarıda yarım gün çalışıyorlarsa tatil zamanı tam gün çalıştılar. Bazı eğitimlerin sadece konferans şeklinde verilmesi, bilinen konuların ötesinde öğretmene yeni beceri kazandırmaması ara tatilin verimini düşürdü. Kırsal kesimlerde ve doğa ile iç içe yaşayan öğretmenlerin programda yer alıyor diye doğa yürüyüşü yapmak mecburiyetini yaşaması, kentlerde yaşayan öğretmenlerin de kültürel etkinlikler bağlamında her zaman gittikleri mekanlara götürülmesi can sıkıcı bulundu. Oysa kentlerde yaşayanların doğayla buluşması, kırsalda ve doğa ile iç içe yaşayan öğretmenlerin ise kent merkezlerinde etkinliklere katılması çok daha etkili olabilirdi.

Bazı okullarda ise bunların ötesinde öğretmenlere yönelik ayrımcı uygulamaların olması kamuoyunda üzüntü ile karşılandı. Ankara'da bir okuldaki iki kadın öğretmen, müdürün resmi görev yazısı ile sanki ilçe milli eğitim müdürlüğünün programı varmış gibi mezarlık ziyaretine gönderildi. Öğretmenler mezarlık ziyaretlerini yanlarına aldıkları din görevlisi ile kendi başlarına yaparken, kendisi okulunda kalan diğer öğretmenler ile sucuk ekmek partisi düzenleyen müdür, ulusal basında büyük yankı uyandırdı. Türk Eğitim Sen Genel Merkezi öğretmenlerin maruz kaldığı bu durum ile ilgili idari soruşturma talebinde bulunarak öğretmenlerin onurunu kıran, ayrımcı yaklaşıma karşı duruşunu sert bir şekilde gösterdi.

Öğrencilere süreci tatil yerine etkinlik arası şeklinde yansıtmış olsaydık, ara tatil öğrenciler bakımından daha verimli olabilirdi şeklinde görüşlerini ifade eden öğretmenler, öğrencilerin tatil dönüşü uyum sorunlarına da değindiler. Aslında öğretmen, öğrenci ve veliler için gönüllü olarak katılım imkânı sağlansa çok daha verimli ve amacına uygun olarak gerçekleştirilebilecek olan etkinliklerin, okul yönetiminin baskısı ve dayatması ile yapılmaya çalışılması amacının dışında farklı sonuçları ortaya çıkarttığı görüldü. Okul yönetimlerinin bu konuda bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi çok önemlidir. Bununla birlikte gelecek ara tatilde öğretmenler için yapılan çalışmaların daha iyi planlanması ve uygulanmasının yanında, öğrenci ve velilerin katılımını sağlayacak çalışmaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak büyük bir merak ile girilen ara tatilin bilançosunun olumlu ve olumsuz özelliklerinin bu kadarla sınırlı olduğunu söylemek büyük bir hata olur. Ancak yaşananları görmezden gelmek ve yapılan hataları hoş görmek ise büyük bir zafiyet doğurur. Bu nedenle MEB olarak Türkiye genelinde bilimsel metotlar ışığında, nitel ve nicel yöntemler ile ciddi bir çalışma yapılmalıdır. İlk defa uygulanan ara tatilin bilançosu, okul, ilçe, il ve ulusal çapta çıkartılarak bu dönemi kötü geçiren, gerekli önemi vermeyen, organizasyon, planlama ve uygulamada ciddi hatalar yapan yöneticiler uyarılmalı veya mevzuata uygun bir şekilde cezalandırılmalıdır. Bu dönemi iyi organizasyon, planlama ve uygulamalar ile verimli bir şekilde geçiren yöneticiler ödüllendirilmeli, takdir edilmelidir. Hazırlanacak bu bilançoya göre bundan sonraki ara tatil dönemleri için gerekli önlemler hızla alınmalıdır. Bakanlığın amaçlarına uygun uygulamaların yapılması sağlanmalıdır. Bu ara tatil uygulamasında yaşananlar göstermektedir ki, iyi uygulamalarda yöneticilerin büyük bir katkısı olmakla birlikte kötü uygulamalarda ise yöneticilerin ihmali bulunmaktadır. Ara tatil gibi dönemlerde yapılan çalışmaların müdürlerin keyfine bırakılamayacak kadar önemli olduğunu gerçeğini hem eğitim camiası hem de kamuoyu bir kez daha görmüştür.

Öğretmenlerimize
verdiğimiz değer, aslında
çocuklarımıza verdiğimiz
kıymettir.

Türkiye'de Engellilerin Konumu ve Özel Eğitimin Değerlendirilmesi

Dr. Mahmut ÇİTİL
Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Çağımızdaki tüm gelişmelere rağmen toplumsal yaşam içinde engelli ya da engelli çocuğa sahip olmanın türlü güçlükler doğurduğu söylenebilir. Yakın dönemde Aksaray'da yaşanan olay da buna örnek olarak gösterilebilir. Hatırlanacağı üzere Aksaray'daki bir ilkokulda bazı veliler otizmli öğrencilerin sınıflarının kapatılmasını istemiş ve okul çıkışında bir araya gelerek otizmli çocukları yuhalamışlardır. Bu elim olay kamu vicdanını yaralamış ve başta sosyal medya olmak üzere birçok mercide tepkiler çığ gibi büyümüştür. Bu tepkiler üzerine Milli Eğitim Bakanlığı da açıklama yapmış ve olayla ilgili soruşturma başlatmıştır. Hatta TBMM Down Sendromu, Otizm ve Diğer Gelişim Bozuklukları Araştırma Komisyonu da okula giderek incelemelerde bulunmuştur.

Bu yazıda Aksaray'daki olay bir çıkış noktası olarak ele alınmakla birlikte Türkiye'de engellilerin konumu ve özel eğitimlerinin durumu bilimsel ve farklı bir bakış açısıyla değerlendirilmeye çalışılacaktır. Bu nedenle bazı sorulara yanıt aramakta fayda vardır. Olağan gelişim gösteren çocuğa sahip olan veliler neden engelli öğrencileri ve ailelerini yuhalamışlardır? Bir ilkokulda engelliler için açılmış sınıflar neden bulunmaktadır? Bu bir kaynaştırma uygulaması mıdır? Engelli çocuklar ve aileleri toplumsal yaşamda ne gibi güçlükler yaşamakta, okullarda ve eğitim süreçlerinde ne tür engellerle boğuşmaktadır? Türkiye'de engelli çocuklara nicelik ve nitelik açısından yeterli eğitim sunulmakta mıdır? Bu

sorular çok daha fazla arttırılabilir. Bu sorulara yanıt verebilmek için önce bazı kavramları açıklamak ve konunun tarihsel gelişimini kısaca ele almakta fayda bulunmaktadır.

Engelliğin Kavramsal Açıklaması

En genel tanımıyla engellilik; duyu organlarının zedelenmeye bağlı olarak işlevlerinde gözlenen kayıpların ortaya çıkardığı yetersizlik etkilenme nedeniyle bireyin çevreyle etkileşimde karşılaştığı problem durumudur. Yani zedelenme yetersizliğe neden olmaktadır. Ancak bir kişinin fiziksel ya da zihinsel yetersizliği o kişiyi engelli yapmaz. Tanımdan da anlaşılacağı üzere yetersizliği olan birey toplumla etkileşime girdiğinde engellilik ortaya çıkar.

Sosyal modele göre engellilik; toplumdaki kısıtlayıcı, damgalayıcı, ayrımcı ve engelleyici tutumlar sonucu ortaya çıkar. Daha açık ifade etmek gerekirse yetersizlikleri nedeniyle bireyler toplumsal yaşama ve aktivitelere ya katılamaz ya da sınırlı erişir. Toplumun diğer üyeleri tarafından göz ardı edilmek yetersizliği engele dönüştürür. Örneğin tekerlekli sandalye kullanan bir bireyin diğer insanlar gibi okula, bankaya ya da sinemaya gidememesi onun değil toplumun bir engelidir. Ya da görme engelli bir bireyin evine giderken kaldırıma araç park edilmesi onun için somut bir engeldir.

Modern yaklaşım engelliliği sosyal

bağlamda ele almaktadır. Hatta engellilik kavramı yerine "özel gereksinimli" kavramı tercih edilmeye başlanmıştır. Ancak medikal yaklaşımdan miras kalan bazı kavramlar da güncelliğini sürdürmektedir. Engel türleri denilince bu yaklaşımın açıklamalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin ABD'de kısa adı İDEA olan yasada 16 farklı yetersizlik türü belirlenmiştir. Prof. Dr. Ayşegül Ataman ise engel türlerini rastlanma sıklığına göre sınıflandırmıştır. Buna göre görme, işitme, ortopedik yetersizliği ve otizmli çocuklar rastlanma sıklığı düşük olan, gelişimi tehlike altında olan, duygu-davranış bozukluğu, iletişim yetersizliği, zihinsel yetersizlik ve öğrenme güçlüğü olan çocuklar ise rastlanma sıklığı yüksek çocuklar kategorisi içindedir.

Güncel adıyla otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar son dönemde daha popüler bir özel eğitim kategorisi olarak ön plana çıkmıştır. Aksaray'daki olayda da haberler genelde "otizmli çocuklar yuhalandı" şeklinde sunulmuştur. Oysa ülkemizde zihinsel yetersizliği olan ve öğrenme güçlüğü olan öğrenci sayısı çok daha fazladır. Otizm alanının bu kadar ön plana çıkmasında otizm ile ilgili STK'ların ve ailelerin güçlü etkisi olduğu söylenebilir. Aksaray'da yaşanan olaydaki görüntüler incelendiğinde engelli çocuğa sahip ailelerin kendilerini güçlü şekilde savunduğu, olayı kayıt altına aldıkları anlaşılmaktadır. Olayın sosyal medyada yankılanmasını ise yine bir otizmli çocuk annesi ve STK temsilcisi sağlamıştır. Bu nedenle meseleye sadece otizm penceresinden bakmak yeterli olmayabilir. Engellilik çok daha geniş ve yaygın taraflara sahip bir olgudur.

Türkiye'de engellilerin yaygınlığı konusunda en kapsamlı ve ilk çalışma 2002 yılında yapılmıştır. Bu araş-

tırmaya göre nüfusumuzun %12,5'i engelli (o zamanki adıyla - özürlü) olarak kabul edilmiştir. Bu da ülkemizde yaklaşık 10 milyon engelli vatandaş olduğu anlamına gelir ki bu pek de mantığa uymamaktadır. Araştırma bulguları incelendiğinde bu oranın büyük çoğunluğunun süreğen hastalığa sahip bireyler olduğu anlaşılacaktır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2019 yılında yayınladığı Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni'ne göre ulusal engelliler veri tabanında kayıtlı ve hayatta olan engelli sayısı; 1.384.054'ü erkek, 1.064.300'ü kadın olmak üzere 2.448.354'tür

Tablo 1. Veri tabanında kayıtlı ve hayatta olan engellilerin engel gruplarına göre dağılımları

Engel Grubu	Kişi Sayısı
Süreğen Hastalık	1.102.211
Zihinsel	518.279
Ortopedik	387.044
Görme	284.366
İşitme	232.056
Ruhsal ve Duygusal	209.653
Dil ve Konuşma	42.558
Diğer	59.012

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni (2019-Haziran)

Resmi kayıtlar incelendiğinde yukarıda bahsi geçen engel türlerinin birçoğu hakkında net bir rakam elde edilemediği görülmektedir. Örneğin otizmli bireylerin sayısı hakkında resmi bir istatistik bulunmamaktadır. Türkiye'de 10 milyon engelli, 2 milyon otizmli birey var gibi ifadelerin kamusal hizmetlere bir faydası bulunmamaktadır. Bu nedenle rakamlarla ya da oranlarla bir önem yarışına girilmemesi engellilik konusunun bir bütün içinde toplumsal bir olgu olarak ele alınması çok daha sağlıklı bir yaklaşım olacaktır.

Dünden Bu Güne Engellilik

Tarihsel süreçte, engellilerin sosyal, siyasal ya da ekonomik haklara sahip olmak bir yana, yaşama haklarını bile uzun süre elde edemedikleri görülmektedir. Engelli bireylerle ilgili tarihsel bilgiler milattan önceki çağlara kadar uzanmaktadır. İlk çağlarda ve ortaçağ Avrupa'sında da engelli bireylerin bu farklı durumları hoşgörü ile karşılanmamış, uğursuz ve gereksiz sayılarak öldürülmüş veya kendi âlileri tarafından sokağa atılmışlardır. Örneğin Sparta'da sakat ve hatta cılız doğan çocuklar, iyi bir savaşçı olamayacağı düşüncesiyle daha bebek iken acımasızca öldürülmüşlerdir. Orta çağda, engellilerin eğlence amacıyla (cüce, palyaço vb.) kullanıldıkları, alay edildiği, sırf eğlenmek için hapsedilmeleri gibi kötü muamelelere sıklıkla uğradıkları bilinmektedir. Semavi dinlerin yayılması ile bu kötü yaklaşımlar yerini nispeten ilgi, koruma ve şefkate bırakmıştır.

Engelli bireylerin eğitim görmesi ise çok sonraları gerçekleşmeye başlamıştır. Batıda Rönesans ve reform hareketlerinin etkisiyle insan hayatının değeri konusu daha da önemli bir hal almış; bu değişim kısmi de olsa engellilere yaramıştır. Özellikle 17. yüzyıl-

dan itibaren işitme ve görme engelli bireyler için küçük eğitim girişimleri başlamıştır. Fakat engellilere yönelik okulların 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren arttığı görülmektedir. 20. yüzyıldan itibaren ise özellikle Batı toplumlarında engelli bireylerin sağlık ve bakım imkânlarının arttığı görülmektedir. 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar bu çocuklar kentten ve insanlardan uzak yerlerde açılmış ayrı özel eğitim okullarında öğrenim görmüşlerdir. Bu okullar aynı ya da farklı engel gruplarından çocukların bir araya getirildiği, ailelerinden ayrı yaşamak zorunda kaldıkları yatılı okullardır.

Ancak ikinci dünya savaşı sırasında engelli bireyler de savaş ortamından fazlasıyla etkilenmişlerdir. Hitler dönemi Almanya'sında engellilere sunulan hizmetler kaldırılmış, engelli çocukların bir kısmı kısırlaştırmış, bir kısmı da ötanazi merkezlerinde gaz verilerek ya da ölümcül iğnelerle öldürülmüşlerdir.

Hartheim Kalesi / Avusturya– Engellilerin Öldürüldüğü Merkez

İkinci Dünya Savaşı sonrası yaralarını sarmaya başlayan Batıda, engelli hakları konusunda olumlu gelişmeler ortaya çıkmaya başlamıştır. ABD'de engelli çocuğa sahip aileler de çocuklarının eğitimi için 1940'lı yıllardan itibaren organize olmaya başlamışlardır. Bu organizasyonların etkisi ile ABD'de engellilerin haklarına ilişkin mevzuatın oluşturulması, devlet okullarının çocukları ile ilgili kararlarına katılma, engellilere yönelik tutumların değiştirilmesi gibi engelli çocuk ve ailelerinin eğitim haklarının tesisi sağlanmıştır.

20. yüzyılın ikinci yarısından sonra bu çocukların, toplumdan koparılmadan eğitilmeleri için önce özel sınıflar açılmış, daha sonra da evlerine en yakın genel eğitim kurumlarına yerleştirilmeye başlanmıştır. ABD'de 1975 yılında çıkarılan PL 94-142 sayılı yasa ise modern özel eğitim hizmetlerinin dünyadaki temelini oluşturmuştur. Buradan da anlaşılacağı üzere engelli çocukların akranlarıyla aynı ortamda eğitim hakkına erişmeleri dünyada da ülkemizde de oldukça yeni bir gelişmedir. Özellikle 1980'li yıllardan itibaren birçok gelişmiş toplum özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin olağan gelişim gösteren akranlarıyla aynı ortamda eğitim görmelerine yönelik bir politika belirlemişlerdir.

Türk Toplumlarında Özel Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Engelli bireylerle ilgili Türk toplumlarındaki tarihsel gelişmelerle ilgili bilgiler ise çok sınırlıdır. Ancak ilk ve ortaçağda Batı'daki kadar zor durumlara maruz kalmadıkları tahmin edilmektedir. En azından bunun doğruluğunu ya da yanlışlığını ispatlayacak kanıtlar yok denecek kadar azdır. İslamiyet'in doğuşuyla birlikte engelli bireylerin Müslüman toplumlarda yaşam şartlarının olumlu yönde etkilendiği söylenebilir. Örneğin İslamiyet'in ilk döneminde yaşamış olan bazı engelli sahabelerin devlet yönetiminde ve dini konularda çeşitli görevlere getirildikleri görülmektedir.

Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra İslam inancındaki bu olumlu yaklaşımı sürdürmüşlerdir. Örneğin Selçuklular ve Beylikler döneminde Selçuklu Atabeylerinden Muzafereddin Ebu Sait Gökbörü (1156-1232) Musul'da hasta ve görme engelliler için dört darülaceze yaptırmış ve bu kurumları sıkça ziyaret etmiştir. Yine Manisa'da Saruhan beyliğine ait Körhane isimli bir başka darülaceze olduğu bilinmektedir.

Osmanlıların da aynı yaklaşımı sürdürdükleri engelli ve ruhsal sorunları olan bireyler için hizmetler sundukları görülmektedir. Türk ve İslam toplumlarında engelli bireylerin toplumda çeşitli görevler üstlendikleri ve toplumsal yaşama ve üretime katkı sağladıkları anlaşılmaktadır. Örneğin işitme engellilerin sarayda çeşitli görevler aldıkları, sarayda o zamanki adıyla dilsizler dili olan işaret dilinin birçok kişi tarafından bilindiği kayıtlarda yer almaktadır.

Osmanlılarda bilinen ilk özel eğitim kurumu, 1889 yılında işitme engelliler için açılan Dilsizler Mektebi'dir. Bu mektep uzunca bir süre Avusturyalı Ferdinand Grati Efendi'nin müdürlüğü ve dönemin Maarif Nazırı Münif Paşanın himayesi ile faaliyetlerini sürdürmüştür. Daha sonra

Urfa, Maraş, Malatya gibi birçok yerde görme ve işitme engelliler ile ilgili bazı okulların özellikle misyonerler tarafından açıldığına da tarihsel kayıtlarda rastlanılmaktadır.

Cumhuriyet döneminde ise açılış tarihi kesin olmamakla birlikte ilk okulun İzmir'deki Sağır ve Dilsizler mektebi olduğu bilinmektedir. İstanbul'daki okul kapanınca bu okul ile birleştirilmiş ve Türkiye'deki özel eğitim hizmetleri 1951 yılına kadar sadece bu okulla sürdürülmüştür. Okul uzunca bir süre çok nitelikli bir eğitim vermesine rağmen son yıllarda kalitesi düşmüştür. Daha sonra bu okula görme engelli öğrenciler de alınmıştır. Hatta halk ağzında olan "körler sağırlar birbirini ağırlar" sözünün de bu okuldan türediği tahmin edilmektedir.

Türkiye'de modern özel eğitim alanının kurucusu kabul edilen Doç. Dr. Mitat Enç farklı yetersizlik türlerine sahip öğrencilerin bir arada öğrenim görmesinin sakıncalarını yetkililere anlatmıştır. Enç'in girişimleri önceleri sonuç vermese de Dünya Braille Komitesi başkanı Avustralyalı Sör Clucta McKenzie'nin Türkiye ziyaretinin ardından yazdığı ve ENÇ ile aynı görüşleri paylaştığı raporun ardından okul Sağlık Bakanlığından alınıp MEB'e verilmiştir. Böylece özel eğitim hizmeti bir bakım ve sağlık hizmeti olarak görülmekten kurtulmuştur. İzmir'deki okulun işitme engelliler kısmı orada

bırakılmış ve görme engelliler kısmı Ankara'ya taşınmıştır. Böylece 1952 yılında Türkiye'de özel eğitim hizmeti veren iki okul ortaya çıkmıştır. 1950'li yıllardan itibaren özel eğitim okullarının sayısı artmıştır. 1960'lı yıllardan itibaren de örgün eğitim kurumları bünyesinde özel sınıflar açılmıştır. Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları ise 1980'li yıllarda gündeme gelmeye başlamıştır.

Türkiye'de Kaynaştırma / Bütünleştirme Uygulamaları

Özel eğitim alanı, hem kapsamı hem de uygulamalarıyla dünyada ve ülkemizde her geçen gün daha da gelişmekte ve ilerlemektedir. Günümüzde özel gereksinimli çocukların eğitiminde iki temel uygulama olduğu söylenebilir. Bunlardan biri çocukların normal gelişim gösteren akranları ile aynı eğitim ortamlarında öğrenim görmesi (kaynaştırma/bütünleştirme) diğeri ise engel türüne göre (görme, işitme, otizm, zihin ve ortopedik engelliler) açılmış olan özel eğitim okullarında yatılı veya gündüzlü eğitim uygulamalarıdır. Ayrıca engel derecesine göre de ayrı okullar bulunmaktadır. Oysa yukarıda da ele alındığı üzere ayrı okul ve sınıf uygulamaları 1950'li yılların uygulamasıdır.

Özel gereksinimli öğrencilerin akranları bir arada eğitim görmeleri ya da toplumsallaşmaları kavramsal olarak kaynaştırma, normalleştirme ve bütünleştirme kavramları ile açıklana-

bilmektedir. Bu üç kavram bazen birbiri ile karıştırılsa da kapsam ve içerik bakımından farklılaşmaktadır. Bu kapsamda yirminci yüzyılın ikinci yarısında engelli bireylerin "farklı ama eşit" olduğu gerekçesiyle ayrı okul ve sınıflarda eğitim imkânlarına kavuşmasının ardından 1970'li yılların başında "normalleştirme" anlayışının gelişmeye başladığı görülmektedir.

Kaynaştırma kavramı genel anlamda engelli bireyin olağan gelişim gösteren akranlarıyla birlikte tam ya da yarı zamanlı olarak birlikte eğitim görmelerini ifade etmektedir. Normalleştirme kavramı ise eğitim ortamlarının yanı sıra ev kurma, çalışma, sosyal ve boş zaman etkinlikleri gibi imkânlardan engelli bireylerin de engelli olmayanlar kadar yararlanması kavramıdır. Günümüzde kullanılan bütünleştirme kavramı ise kaynaştırma kavramının daha geniş bir içeriğe kavuşmuş şeklidir. Buna göre bütünleştirme, işbirliğine açık, destekleyici ve öğrenmeye uygun ortamlarda tüm öğrencilerin öğrenmek için gereksinim duyduğu hizmetlerin ve fiziksel koşulların sağlanması, öğrencilerin her birinin bireysel farklılıklara saygı duyması ve farklılıklardan bir şeyler öğrenmesidir.

Doğru bir şekilde planlanıp uygulandığında olumlu sonuçlar verdiği bilimsel bir gerçek olan bütünleştirme uygulamasına Türkiye'de de bir devlet politikası olarak önem verilmektedir. Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren hükümet programlarında, kalkınma planlarında ve milli eğitim şuralarında da bu politikalara geniş yer verildiği anlaşılmaktadır. 1983 yılındaki Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yasası'nın yerini alan 1997 tarih ve 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK'da "kaynaştırma" yasal güvence altına alınmış "Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür." ilkesi getirilmiştir. Bunların yanısıra Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletlerin Salamanca Bildirgesi ve Engelli Hakları Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelerde engelli çocukların akranlarıyla bir arada öğrenim görmesi ilke olarak kabul edilmiştir.

Ancak Başbakanlığın bir araştırmasına göre toplumumuzda "engellilerin eğitim almaları gerektiği bildirilmesine karşın, ruhsal-duygusal sorunu olanların ve zihinsel engellilerin akranlarıyla aynı ortamda eğitim almaları uygun görülmemektedir". Bu olumsuz görüşün ardında bilgi eksikliği, kötü örnek ve yaşantılar vs. birçok neden olabilir. Ancak engelli çocuğun toplumun bir parçası olduğu ortak kabulüne ulaşmak için onun eğitim ortamlarında da akranlarından ayrılmaması gerektiğinin kabul edilmesi gerekmektedir.

Türkiye'de Engellilerin Bazı Toplumsal Sorunları

Türkiye'de engellilerin temel sorunlarını ayrımcılık, istihdam, eğitim ve çevresel sorunlar gibi başlıklar altında gruplamak mümkündür.

Engellilerin istihdam ilgili sorunları; meslek seçme ve bu konuda yetiştirilme konusundaki engeller, farklı istihdam politikalarının olmayıp yalnızca kota usulü ve bu kotaya uymayanlara ceza yöntemiyle yaklaşılması, çalışan engellilerin işe alımlarında rasyonel olma-yan kriterler, yeterliliğine bakılmaksızın engellilerin düşük profilli işlere layık görülmeleri, çalışan engellilerin iş yerinde ayrımcılığa maruz kalmaları, olumsuz işveren ve meslektaş tutumları vb. şeklinde sıralanabilir.

Çevresel sorunlar ise; fiziksel ve sosyal şartların yetersizliği engele dö-

nüştürmesi, günlük yaşamlarını kolaylaştıracak araç-gereç ve cihazların temininde karşılaşılan güçlükler, toplumun engelli acizdir anlayışı vb. şekilde sıralanabilir.

Engellilerin eğitimle ilgili sorunları; yine mesleki ve özel eğitim olanaklarından yeterince yararlanamama, akranlarınca ve ya öğretmenlerince yeterince kabul görmeme, sosyalleşme imkânlarının az olması, uygun eğitim ortamlarına, programlarına, yardımcı teknolojilere, materyallere ve nitelikli öğretmenlere sahip olamama, tanılama ve yerleştirme süreçlerindeki sınırlılıklar vb. şeklinde sıralanabilir.

Burada kısaca sıralanan sorunları fazlasıyla arttırmak mümkündür. Tüm sorunların temelinde ise engellilerin toplum tarafından algılanış biçimleri yatmaktadır. Aslında her iki tarafta da algı konusunda olumsuz yargılar olduğu söylenebilir. Prof. Dr. Esra Burcu'nun bir araştırmasına göre katılımcı engellilerin yarıya yakını arkadaşlık kuramama gerekçesi olarak beğenilmeyeceklerini düşündüklerini öne sürmüşler, diğer kısmı da dışlanma ve kabul edilmemeyi belirtmişlerdir

Ailesi, yakın akrabaları ve komşuları ile başlayan toplumla tanışma süreci engelli çocuklar için sokak ve okulla devam etmektedir. Yetişkinliğe kadar geçen tüm bu süreçte engelli çocuk ve ergenlere; başta eğitim olmak üzere, bağımsız yaşayabilmeleri için gereken her türlü hizmetin sağlanması gerekir. Ancak bu sağlanırken, "siz engellisiniz hadi size yardım edelim" gibi bir yaklaşım da onları yok eden ilkel toplumların yaklaşımından farklı değildir. Örneğin bazı belediyeler engellilere iyilik ettikleri düşünerek engellilerin birçok ihtiyacını onların yerine yapacak kişiler görevlendirmekte, engellileri evlerinden çıkamayan bireyler haline getirmektedirler.

Mesele şartları eşitlemek, onlara sosyal bir yaşam için fırsatlar sunabilmektir. Bunu sağlayamayan toplumlarda engelliler üretici ve mutlu bireyler olamamakta ancak topluma yük olmaktadırlar. Böyle bir durumu ne engelliler ister, ne de bu yükü toplum kaldırabilir.

Günümüz Türk toplumunda engellilere korumacı bir anlayışla yaklaşılmasından vazgeçilerek onlara fırsat eşitliği sunmak gerekmektedir. Toplumun engelli algısının ve olumsuz tutumlarının istenen yönde değişmesi için topyekün bir seferberliğe ihtiyaç duyulmaktadır.

Bazı araştırmalara göre çocuklarda farklı olana karşı olumsuz tutumların 5 yaşından sonra ana babalarının tutumlarını öykünerek geliştiğini göstermektedir. Engelli ve farklı kişilerle yaşantı sağlanmadığında doğal olarak olumsuz tutumlar gelişmektedir. Bu nedenle toplumun fertlerinin engellilerle paylaşımda ve etkileşimde bulunacağı ortamlar, fırsatlar oluşturulmalı, toplum engelliler hakkında doğru bilgilendirilmelidir. Engel yerine yeterliliğe, farklılıklar yerine benzerliklere odaklanan, engelli olan ve olmayan tüm vatandaşların eşit haklara sahip olduğu bir bakış açısının hâkim

kılınmasında fayda bulunmaktadır. Bu kapsamda kitle iletişim araçlarının da etkin kullanılması yararlı olacaktır.

Engellilerin kendilerine özgü hakları ve temel vatandaşlık haklarının olduğunu toplumun tüm kesimlerince bilinmesini de sağlamak gerekmektedir. Ayrıca engelli vatandaşlara ve ailelerine verilen hakların bu taraflarca bilinmesi ve talep edilmesi gerekmektedir. Haklarını bilen ve bunu talep eden vatandaşlar oldukça, devletin sunduğu imkânların da artması muhtemeldir. Türkiye'de engellilerle ilgili en kapsamlı eğitimi alan mesleklerin başında özel eğitim öğretmenleri gelmektedir. Bu sebeple toplumsal farkındalığın artırmaya çalışmak ve engellilerin hakları ile ilgili bilgilendirme yapmak yükseköğretim hayatlarından sonra da özel eğitimciler tarafından yapması gereken kutsal görevlerdir.

Tüm bunlara rağmen toplumda güzel örneklerin olduğunu da unutmamak gerekir. Türk toplumunun tarihsel arka planı buna uygundur. Aksaray'da yaşanan olay istisna olmasa da yapılan araştırmalar toplumda engelliğe yönelik olumlu tutumların olumsuz tutumlardan daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Aksaray'daki olaya çok fazla tepki verilmesi de bunu destekler niteliktedir. Ancak toplum engelli gerçeğini kabul etmiş gibi görünse de engellilerin toplumun eşit ve bağımsız bir parçası olduğunu söylemek mümkün değildir.

Ulaşım, iletişim, eğitim, istihdam gibi birçok konuda engellileri geri plana iten bir toplum yapısında engelli bireylerin eşit ve bağımsız fertler olarak yaşayabildiğini söylemek de halen kolay görünmemektedir. Hükümet programları, kalkınma planları, milli eğitim ve özürlüler şuraları vb. alanlarda alınan kararlar planlı bir şekilde ve ivedilikle uygulanmalıdır. Tüm toplumsal kurumlar engellilik gerçeği ile yüzleşmeli, bunun için sağlık, eğitim, ulaştırma, ekonomi gibi konularda etkin olan bakanlıklar, yerel yönetimler ve STK'ların faaliyetleri arttırılmalıdır.

Sonuç Yerine

Aksaray'da yaşanan olaya karşı verilen toplumsal tepkiler önemlidir. Böylece otizmli çocuklar üzerinden de bir tartışma başlamış oldu. Bir alan uzmanı olarak bu konuda farklı noktalara dikkat çekmek istedik.

Yukarıda ele aldığımız tüm tespitlerin yanısıra belirtmek gerekir ki engellilere yönelik ayrımcılık bir suç ve toplum bunu bilmiyor. Aksaray'dan önce de bu ayrımcılık vardı. Aksaray'da bir grup veli okullarındaki bir özel eğitim sınıfını istemiyorlar. Bu olayda otizmli çocukların sınıfının öğretmeni ve velisi kendi içinde bir sorun yaşamıyor. Çocukları başka sınıfta okuyan bazı önyargılı ve cahil veliler sorun çıkarıyor.

Ülkemizde asıl sorun ise özel gereksinimli olup olağan gelişim gösteren akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görenlerin yaşadıkları. Bu çocukların bir kısmı kendi öğretmenleri tarafından istenmiyor. Eğer veli, öğretmen sorununu aşarsa çocuğu ve diğer öğrenciler arasında sosyal bağ kurmaya çalışıyor. Bazen de Aksaray'daki gibi cahil diğer velilerle uğraşmak zorunda kalıyor. Tüm bu süreçlerin ne kadar yıpratıcı olduğunu siz düşünün. Bir de bunun özel gereksinimli çocuğa etkisini düşünmek lazım. İstenmediğiniz bir yerde yılda 180 gün ve günde 6 saat geçirmenin empatisini yapabilir misiniz?

Sosyal medyada Aksaray'dakilere nefret kusup kendimizi rahatlatmak güzel. Peki, böyle kötü olayların bir daha yaşanmaması için ne yapacağımız üzerinde neden kimse durmuyor?

Koskoca ülkede engelli hakları uzmanı bir elin parmağını geçmiyor. Engelli hukuku çalışan akademisyen neredeyse hiç yok. Engellilerle ilgili çok ciddi ve önemli yasal düzenlemeler olmasına rağmen bu konuda çalışma çok az. Hukuk fakültelerinde ders yok.

Bizim engellilerin sorunlarını çözecek mahkemelerimiz yok. En azından bu konuda uzman olan yok. Örneğin İngiltere'de özel eğitim ve engelliler mahkemesi var. Amerika ve İngiltere'de çok güçlü engelli araştırma merkezleri var. Syracuse gibi birçok üniversitede engelli hukuku ve özel eğitim programları arasında işbirliği var. Yüksek lisans doktora programları var. Bizde yok. Sadece özel eğitim bölümlerinde iki kredilik bir ders var.

Bizde engelli sosyolojisi çalışan akademisyen sayısı da bir elin parmaklarını geçmiyor. Bu nedenle engelli çocuğu olan aileler üzerine yapılan sosyolojik çalışma çok az. Bu ailelerin toplumsal yapısı ve eğitsel sorunları isimli makalemizi yayınlatmamız uzun çaba gerektirdi. Bu bile konunun ne kadar az önemsendiğini gözler önüne seriyor.

İşin akademik boyutu böyle. Peki, kamuda durum nasıl? O kadar uluslararası sözleşme, o kadar kalkınma planı ve hükümet politikasına rağmen engellilere yönelik ayrımcılıkla mücadele etmek için ne yapıldı bu güne kadar?

Son yirmi yılda engellilere ve ailelerine çok önemli imkânlar sunuldu. Ancak bunlar daha çok ekonomik ve sosyal güvenlik ile sınırlı kaldı. İşin sosyolojik kısmı ihmal edildi. Olumsuz tutum değiştirecek faaliyetler sınırlı kaldı.

İşin bir başka boyutu da engelliler ve aileleri kendi haklarını yeterince bilmiyorlar. Bu hakları nasıl öğreteceğimiz konusunda da çalışma yok. Yazdığımız ve henüz yayınlatamadığımız bir araştırmaya göre bu ailelere haklarının yüz yüze anlatılması gerekiyor. Öncelikle bunu başarmalıyız. Engelli ailelerinin haklarını bilmesi de tek çare değil. Bunu savunacak yeterliliğe de sahip olmaları gerek. Mesela dilekçe yazabilmeli, okulda etkin olabilmeli, sosyal olmalı, STK'lar ile ilişkili olmalı. Ama bu konuda çok zayıf durumdalar.

Bundan dolayı aileleri güçlendirici çalışmalar yapılması gerek. Örneğin Dr. Emel Sardoğan Yıldırımın doktora tezi güçlendirici çalışmaların ailelere ve engelli çocuklarının yaşamlarına ne kadar etkili olduğunu ispatlıyor. Eğitim saç ayağı gibi bir dengeye sahiptir. Sadece çocuğa ve öğretmene odaklanmanız çözüm getirmiyor.

Toplumun ve ailenin de eğitilmesi, izlenmesi ve desteklenmesi gerek. Aksaray'da sadece o önyargılı aileler suçlu değil. Bu meseleyi çözmesi gereken politikacılar, akademisyenler, hukukçular ve sosyologlar da suçlu. Herkes külahını önüne koymalı ve düşünmeli. Yapacak çok şey var.

Kaynakça

Çitil, M & Doğan, İ (2019). Engelli Çocuğu Olan Ailelerin Yapısı ve Toplumsal İlişkilerinin Belirlenmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 19(43), 61-108

Çitil, M & Üçüncü, M. K. (2018). Türkiye'de Engelli Hakları ve Engelliler Hukuku'nun Durumu. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 35(233-278).

Çitil, M. (2018). Türkiye'de Özel Eğitim: Tarihsel, Politik ve Yasal Gelişmeler. 2. Baskı. Vize Akademi. Ankara. Vize Akademi.

Çitil, M., Karakoç, T. & Küçüközyiğit, M. S. (2018). Özel eğitim lisans dersinin öğretmen adaylarının bilgi düzeylerine ve engellilere yönelik tutumlarına etkisi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18 (2), 815-833

Çitil, M.. (2017). Zihinsel Yetersiziliği ve OSB' olan Çocuklarla İlgili Yasal Düzenlemeler. Zihin Yetersizliği ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar içinde . Türkiye. Vize Yayıncılık.

Çitil, M. (2015). "Engelli Çocuklar ve Sosyolojisi". Farklı Persfektiflerden Çocukluk ve Sosyolojisi (Ed. L. Eraslan) içinde.. Ankara, Vize.

Çitil, M. (2012). Yasalar ve Özel Eğitim. Ankara, Vize Yayıncılık.

En büyük engel
SEVGİSİZLİKTİR.

Beni tanı

beni fark et

Beni Tanı, Beni Fark Et...

Rahime AKALAN
MEB, Özel Eğitim Öğretmeni

Engelliler ile ilgili farkındalık amaçlı programların pek çoğunda sevgi, umut, çaba, dostluk gibi olumlu kelimeler programın baş köşesinde yer alır. Bu duygulara farkındalık anlamında ne kadar çok ihtiyacımız varsa, engellileri tanımaya, fark etmeye daha çok ihtiyacımız vardır. Tanımak günlük hayatta sıkça kullandığımız, dillendirmek için akademik bir birikim gerekmeyen sade bir kelimecik acaba bu konuda neden bu denli önemli?

Tanımak sözcüğünün sözlük anlamlarından bir tanesi, bir kimse veya şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulunması olarak ifade edilmiştir. Kimi tanırız ya da tanımak isteriz diye bir soru yöneltsek herhalde cevaplar benzer sonuçlar doğurur. Hayatımızda kısa bir süre bile olsa yer edecek bir kişiyi tanımak isteriz. Tanıdığımız kişide ilginç gelen bir şeyler olmalı, bir meziyete sahip olmalı, bir özelliği olmalı veya bir farkı olmalı. İşte bu fark bazı insanlarda var ve bu farklılıklar olumsuz olarak değil, olumlu olarak betimlenmeli. Bir farka sahip olmak daha çok tanınmayı gerektirir bir fark ile beraber yaşamını sürdürüyor olmak tanıma eylemini daha cazip hale getirir veya getirmeli getirmek zorunda.

Engelliler ile ilgili bütün yoğun duygusal tasvirler sonuna kadar doğru ve çok ta ihtiyaç duyulan etmenler. Demeye çalıştığım ise bu duyguların ötesinde onları tanımaya çalışmanın özelinde bir durum. Onları tanımaya çalışmak demek hayatlarına dahil olmaya çalışmak demektir peki kaçımız engelli bir bireyin hayatına dahil olmaya çalışıyoruz? Bir kutlamada tüylerimiz diken diken olup duygulanarak güzel sözlerden oluşan yazıları dinlerken, yapılan etkinlikleri izlerken gözlerimiz doluyor ancak bu kadar mı?

Onları tanımak, örneğin bir gün onun gibi dünyayı görmek lazım. Otobüste engelli rampasının açılıp binmeyi bekleyen tekerlekli sandalyede bir amcanın gözleriyle etraftaki meraklı bakışları görmek lazım. Bir gün kulak kesilerek kırmızı ışığın yandığını kestirmeye çalışan bir görme engelliyi hissetmek lazım yol kenarında. Yahut dünyanın keşmekeşinden apayrı bir dünya kuran otizmli bir yavrunun gözleriyle bakmak lazım garip bakışlarla süzenleri. Bu örnekler çok uzayabilir özü nedir tanımak özü nedir empati ve fark etmek.

Benim gücüm yok mücadele edecek.
Benim ellerim tırnaklarım sen olmalısın,
hayata tutunmak için,
Benim için beni benden çok düşün.
Anne,
Baba,
Öğretmenim,
Dostlarım,
Benim yapamadıklarım olun.
Gözlerim ol mesela dünyayı göster bana,
Kulaklarım ol benim için güzel tınıları duy,
Ellerim ol hayata sıkı sıkı tutunan,
Gücüm ol benim yaşama gücüm,
Bil beni tanı beni fark et arkadaşım,
Ben beyazım ben renksizim,
Hayatın her rengine dahil et beni,
Bekliyorum buradayım işte.
Fark et beni! .

Suriyeli Sığınmacılar Meselesi

Prof. Dr. Cemalettin TAŞKIRAN
A. Hacı Bayram Veli Üniv. Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi

Bizler 100 Yıl Önceki Devletin Çocuklarıyız

Biz Türkler, Osmanlı devletinin son dönemlerinde çıkan "yangında" topraklarımızın çoğunu kaybettik. Ama Anadolu'daki "evimizi" kurtardık. Anadolu'da yaşayanlarla birlikte kaybettiğimiz, yangına maruz topraklarda, kendilerini oralardaki yabancı kültüre ait hissetmeyenler de kaybedilen topraklardan Anadolu'ya geldiler. Balkanlardan, Kafkaslardan, Orta Asya'dan, Orta Doğu'dan gelenler oldu. Hep birlikte, bir ve kaynaşmış olarak yaşadık, yaşıyoruz.

Bu topraklar sığınmacılara aşinadır. Onlara asla yabancı gibi bakmaz ve davranmaz. Anadolu insanı hepimizin, daha 100 sene öncesine kadar aynı devletin, hatta aynı büyük milletin çocukları olduğumuzu bilir. Evini kaybetmenin, evinden yurdundan kovulmanın ne olduğunu bilir.

Düşünün ki son 200 yılda, hem Osmanlı Devleti hem Türkiye Cumhuriyeti döneminde, uzak topraklardan Anadolu'ya göç hep olmuştur. Kırım Harbinde başlayan göçler Suriye'den gelenlere kadar, 1991 Yugoslavya olaylarında gelenler dâhil aralıklarla devam etmiştir. Yapılan bir hesaplamaya göre son 200 yılda Anadolu'ya yapılan göç sayısı yaklaşık 6 milyonun üzerindedir.

Baskıcı rejimlerden, ayırımcılıktan, savaştan, iç çatışmalar ve ön yargılardan kaçarak Türkiye'ye gelenler etnik kimlikleri ne olursa olsun ortak Türk-İslam kültürü ve kimliğine mensup olmuşlar ve bu milletin onurlu bir üyesi olarak ülkenin birlik-bütünlük ve bekası için gerektiğinde mücadele etmiş, şehit olmuşlardır.

2011 sonrası Suriye'den Türkiye'ye gelen sığınmacı ise yaklaşık 3,5 milyondur. Dikkat ediniz son 200 yılda 6 milyon, son 7 yılda 3,5 milyon.

Suriyeli mülteciler-Şanlıurfa

Fakat Bugün…

Bu çok önemli bir sosyolojik sorundur. Bunun altından kalkmak hiçbir ülke için kolay değildir. Meseleye sadece dini ve duygusal açıdan bakarak "bırakalım hepsi gelsin, nasıl olsa hepsi Müslüman" diyemezsiniz. Deseniz de yanlış olur.

Önce şu gerçekleri görmek gerekir:

2018 yılı başına kadar Türkiye'de doğan Suriyeli bebek sayısı 276 binden fazladır. Bu gidişle 10 yıl sonra dışarıdan hiç gelen olmasa da, ülkemizde Suriye'li sayısı 1 milyonun üzerinde artacak, 4,5 milyonu bulacaktır.

Mevcut Suriyeliler içinde 15-65 yaş arası nüfus 2 milyondan biraz fazladır. Bu dinamik nüfus demektir.

Bütün bunların, eğitim, barınma, iş meselelerini, hayat şartlarını, sağlık sorunlarını dikkate alırsanız ülkenin nasıl bir sorunla karşı karşıya kaldığını görebilirsiniz. Sadece sağlıktan bir örnek verelim:

2018 yılı başlarına kadar 1.327.000 Suriyeli Türkiye hastanelerine yatırılmış. Bunlardan 1.113.000'ine ameliyat gerçekleştirilmiş. Devlet sağlık işlemleri için Türk vatandaşlarından katkı payı alıyor. Suriyelilere bu işlemler ücretsiz sağlanmış.

Sığınmacı Nüfus Yerli Nüfusu Geçiyor

Türk toplumu başlarda gelenlere hiç sesini çıkarmadı. Destekledi. Ama Hatay, Antep, Kilis gibi yerlerin bazılarında sığınmacı nüfusun yerli nüfusu geçmesi ve halklar arasında güvenlik sorunlarının yaşanması, halkın Suriyelilere bakışını değiştirdi. Bugün yapılan anketler halkımızın yaklaşık % 70 inin Suriyelilerin ülke ekonomisini olumsuz etkilediği ve işsizliğe sebep olduğu kanaatinde.

Artık çok yerde Suriyeliler Türkiye için toplumsal, ekonomik, demografik bir sorun halinde görülüyor. Hatta bu mesele bir milli güvenlik sorunu haline gelmiş durumda diyenler az değil. Suriyelilerin bir kısmının ülkemizde terör, uyuşturucu, kaçakçılık ve çete olaylarına karıştığını hepimiz okuyor, görüyor ve yaşıyoruz. Türkiye'nin toplumsal yapısı yara alıyor.

Mülteciler Tük Milli Kültürüne Adapte Olmaya Direniyor

Bunun da asıl sebebi son 7 yılda Anadolu'ya gelen Suriyelilerin etnik Arap kimlik ve aşiret kültürünü ısrarla ve güçlü şekilde korumaları ve Türk milli kültürüne adapte olmaya direnmeleridir. Bu durum, bizce, ilerde daha büyük çatışmaları ortaya çıkaracaktır.

Bu yazıdan amaç asla Suriyelileri aşağılamak değildir. Bizim inanç ve anlayışımızda insanın insana üstünlüğü olamaz. İnsanın üstünlüğü takvadadır. Ancak Suriyeli sığınmacılar meselesini sadece insani boyut ve duygusal yaklaşımlarla değerlendiremeyiz. Mutlaka milli güvenlik boyutunu da düşünmek, ele almak zorundayız.

Son olarak şu iki konuyu da belirtmeliyim:

1.Şundan adım kadar eminim: Türkiye'deki herkesin, destek verenlerin de, eleştirenlerin de, kucağında birkaç günlük çocukları ile dilenen Suriyeli kadınları, çöplerden ekmek toplayan çocukları, aşiretlere, ağalara 3.,4. eş olarak satılan küçük kız çocukları, günün yarısını bir ekmek için düşük ücretle çalışarak geçiren zayıf bedenli genç erkek çocukları, terk edilmiş metruk binalarda cam yerine naylon çekilmiş pencerelerde, ışıksız, havasız, susuz yaşamaya çalışan Suriyeli aileleri gördükçe yüreği parçalanıyordur. Bundan eminim. Parçalanmıyorsa zaten onları konuşmaya bile değmez.

2. Bu meselede ne Suriyelilerin ne eleştiren halkın ne de destekleyen halkın bir yanlışı yoktur. Meseleyi bu hale getiren yanlış politikadır. Meseleye milli zaviyeden bakmayan, duygusal ve dini açıdan bir yaklaşımla bakamayacağı kadar insanı sığınmacı olarak kabul eden ve bunu siyasi bir malzeme olarak görme düşüncesinde olan zihniyettir.

Kanaatimce bu yanlış politikaların milletimize ve ülkemize maliyeti ağır olmaktadır ve olmaya devam edecektir.

İnşallah emperyalistlerin Orta Doğu'yu yeniden şekillendirme planları bozulur, herkes yerinde mutlu ve huzurlu bir hayat yaşar.

Gerçek Sendika,
Milli Sivil Toplum
Kuruluşu
TÜRKİYE KAMU-SEN
TÜRK EĞİTİM-SEN
1992
Sizinle daha güçlü olacağız!
www.turkegitimsen.org.tr

ULUSLARARASI AVRASYA EĞİTİM SENDİKALARI BİRLİĞİ

“UAESEB Türk Dünyası Birliği Ülküsünün Vücut Bulmuş Halidir. “

" Türkiye KKTC'nin garantörü, Doğu Akdeniz'de barış ve istikrarın öncüsü olmuştur."

Dr. Ahmet Zeki BULUNÇ
Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi

KKTC'nin Maraş Bölgesi 1974 Yılında BM Güvenlik Konseyi Kararıyla yerleşime ve iskâna kapatılmıştı. Bu bölgenin yeniden kullanıma açılması konusu KKTC hükümeti tarafından gündeme getirildi. Bu önemli kararı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Öncelikle şunu belirtmek lazım Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararı sadece Maraş'ın yerleşime açılmaması yönünde somut olarak aldığı bir karar söz konusu değildir. Sadece o günkü koşullarda Türk hükümeti oranın yabancıların, uluslararası kuruluşların yatırımları ve benzeri etkinlikleri olduğundan dolayı orayı onlara açma yönünde bir ilke kararı almıştı. İkincisi, ateşkes olduğu zaman mevcut pozisyon tespitleri çerçevesinde oranın iskân edilmemesi yönünde Türk hükümetinin göstermiş olduğu bir hassasiyet vardı. Dolayısıyla Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin aldığı bir karar söz konusu değildir. Yansıtılmaya çalışıldığı gibi. Dolayısıyla bunu bu şekilde algılamak lazım. Çünkü biz barış harekâtı ile birlikte o bölge de kontrol altına alınmış ve bizim kontrolümüz altında, Türk askerinin kontrolünde ve mücahitlerin kontrolünde askeri bir bölge olarak tutulmuştu. Açılma yönündeki karar son derece önemli bizim açımızdan. Öncelikle şu yönden önemli verdiği mesaj açısından değerlendirildiğinde; artık statik, izleyici bir politika değil KKTC varlığı temelinde ayrı iki devletli bir uzlaşının yolunun tercih edildiği ve o yönde bir politika izleyeceğinin çok net bir göstergesidir. Ve egemenliğimiz altında olan toprağın artık açıklandığı gibi bilimsel bir takım tespitlerin yapılıp mülkiyet haklarının belirlenmesi ile birlikte değerlendirmeye açılması ve mülkiyet haklarının korunarak oranın KKTC egemenliği altında, onun yönetiminde yerleşime açılması ve değerlendirilmesi yönünde bir karar alınmıştır bu yönüyle önemli. Diğer bir husus açıkçası Türkiye ve KKTC'nin, Rum tarafının Yunanistan ile birlikte özellikle Amerika başta olmak üzere AB işbirliği çerçevesinde onlardan güç alarak Türkiye'ye karşı KKTC'ye karşı Doğu Akdeniz'de ve Kıbrıs'ta yaratmaya çalıştıkları oldubittilere karşı verilmiş net ve açık bir cevaptır. Biz oradaki haklarımızın korunması açısından her türlü imkân ve yeteneğe sahibiz ve bu çerçevede de hareket etmeye kararlıyız mesajı bana göre ayrıca verilmiştir. O bakımdan şimdi artık barış harekâtından sonra geçen süre içinde geldiğimiz noktada 45 yılı aşkın bir süreyi düşündüğümüzde şunun altını çizmememiz lazım; Türk tarafı yani Türkiye ve KKTC artık Kıbrıs konusunda ulusal çıkarları açısından yeni bir dönemin başlangıcının parolasını vermiş ve adımını atmıştır diye değerlendirmemiz lazım.

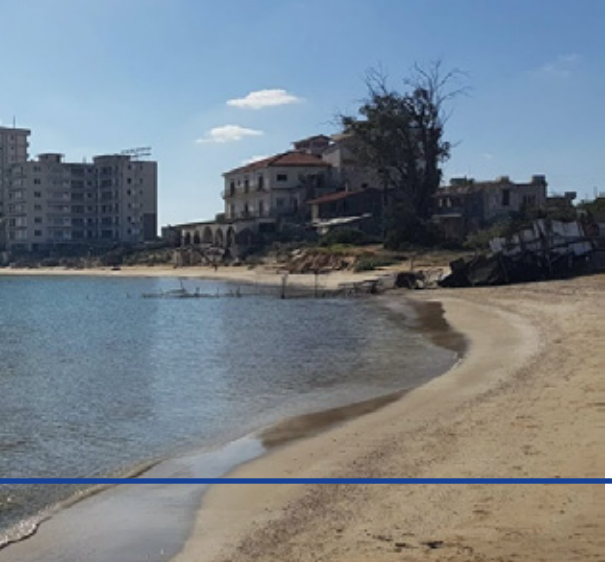
Kıbrıs Türk tarafının almış olduğu karara karşı Rum yönetiminin çekinceleri nelerdir? Bundan sonra takip edebilecekleri yol hakkında neler söylemek istersiniz.

Rumların konu hakkındaki çekincesi, çekincesi değil hedeflerinin önü kesildiği için bunu bir bakanlar kurulumuzun kararını fırsat olarak değerlendirerek ilettikleri kendilerince işgal sorunu olarak gördükleri Kıbrıs uyuşmazlığını öne çıkarmaya çalışmaktadırlar. Bütün itirazlarının ve çekincelerinin temelinde ileri sürdükleri gerekçeler ana tezlerinin savunulması yönündedir. Bu tez: "Kıbrıs'ta bir halk vardır ve etnik gruplardan oluşmaktadır, bu etnik gruplar içinde Türkler de vardır. Onlar da azınlık statüsündedirler. Dolayısıyla Kıbrıs halkı esastır. Egemenlik onlardadır, Türk halkının egemenlik hakları yoktur, Rumlarla eşit değildir bir azınlık olarak değerlendirmektedirler." tezlerini ona göre öne sürmektedirler. Ve Enosis'i gerçekleştirmek için özellikle Kıbrıs cumhuriyeti kurulduktan sonra yeni bir bağımsız devlet olarak üç yıllık bir süre içinde hemen Akritas Planı çerçevesinde devleti işgal etmeleri Türk halkını devlet olanaklarından dışlamaları ve katliam, soykırıma kadar varan etnik temizlik hareketlerini sürdürmeleri sonucunda gelişen süreç içerisinde Enosis'i gerçekleştirmek amacıyla en son 15 Temmuz 1974 yılında darbe ile Kıbrıs Helen Cumhuriyeti'ni ilan etmeleri sonucunda Garanti Antlaşması'nın ön gördüğü hükümler çerçevesinde Türkiye adaya uluslararası hukuka uygun şekilde gerekli müdahalesini de yapmıştır ve bugünkü siyasi coğrafya oluşmuştur. Bu coğrafyanın oluşumunu Rumlar hazmedemiyor ve işgal olarak değerlendiriyorlar bu çerçevedeki tezlerini bu şekilde de yeniden sürdürmeye çalışıyorlar.

Yeni hükümet döneminde açıkçası bizim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olarak haklarımıza sahip çıkacağımızı, artık iki devletli çözümün dışında, uzlaşının dışında bir uzlaşının asla gündemde olmayacağını ve uluslararası alanda Türkiye'nin baskı yapmak sureti ile istedikleri hedeflere gerek karada gerek denizde ve deniz yetki alanları bağlamında hesaplar yapan Rumlar Türk tarafının yani Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye'nin ortak olarak yaptıkları açılımlar çerçevesinde artık bu köşeye sıkışmıştır, kendileri açısından görmeye başlamışlardır. Hamleleri bence budur. Yoksa Maraş'ın açılması sadece onlar açısından değil Türkiye'nin ve KKTC'nin Crans-Montana'dan sonra çöken görüşmelerin ve artık Birleşmiş Milletler parametrelerine dayanan uzlaşmanın söz konusu olmayacağının net olarak ortaya çıkması ve federasyonun mümkün olmayacağının açıkça dile getirilmesi ile birlikte bu kararı gerekçe göstererek ana hedefleri doğrultusunda tavır koymaktadırlar. Bu meseleyi bu bağlamda görmek lazım.

Çünkü onların esas duyguları ve hedefleri uluslararası alanda Türkiye'ye yönelik başta Amerika olmak üzere Avrupa Birliği'ne bilhassa Avrupa Birliği'nin içinde Fransa'nın ortaya koydukları politikalar çerçevesinde artık istedikleri sonuca İsrail'i de de yanlarına almak. İsrail-Güney Kıbrıs işbirliğinin Amerika tarafından desteklendiğini ve desteklenece-ğinin hesabı içerisinde. Kendilerince bir takım adımlar atmaya çalışmışlardır. Ama Türk tarafının yani Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kararlı tutumu burada kendilerinin hedeflerine ulaşamayacağının bir işareti olarak görmüşlerdir. Maraş'ın kendileri açısından bir taviz unsuru olarak, Türk tarafının kendilerine vereceği taviz unsuru olarak görüyorlardı. Çantada keklik olarak değerlendiriyorlardı. Dolayısıyla şimdi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin aldığı bu karar çerçevesinde o kekliğin çanta da olmadığını ve açıkça havada özgürce uçtuğunu ve hedefine gideceğini görmüşlerdir. Telaşlarının nedeni bence budur.

Kapalı Maraş bölgesinin açılmasına yönelik kararın KKTC'nin geleceği ve Türkiye'nin Doğu Akdeniz de ki stratejik hedefleri açısından önemi üzerinde görüşleriniz nelerdir?

Az önce söylediğim hususlar içerisinde açıklanan unsurlar içerisinde önemi vardır. Fakat bir diğer önemi açısından Doğu Akdeniz'deki gelişmelere bağladığımızda Rum tarafı; petrol açısından, enerji açısından uluslararası şirketlerle yaptığı işbirlikleri açısından, onların devletlerinin Türkiye üzerine yönlendirecekleri baskılarla bir sonuca gitmeye çalıştığı bir noktada kendisine açıkça KKTC'nin egemenliği altında olan bir toprağın açıkça artık değerlendirileceği ve düşündükleri tavizleri yani Rumların düşündüğü tavizlerin asla olmayacağının mesajını vermişlerdir. Dolayısıyla bence önemi budur.

Türkiye ve KKTC gerek Kıbrıs üzerindeki haklarımız gerek deniz yetki alanları üzerindeki haklarımız açısından hem Türkiye'nin hem KKTC'nin kıta sahanlıkları ve münhasır egemenlik bölgeleri açısından haklarının asla taviz verilerek kaybedilmeyeceğini ve sonuna kadar savunulacağını, artık yeni bir dönemin başladığını ve bu yeni süreçte KKTC'nin uluslararasında varlığını güçlendirerek devam ettireceği bir sürecin başında olduğumuzun ortaya çıktığı bir aşamaya gelinmiştir. Telaşları bence budur. Doğu Akdeniz'deki hesapları çökmüştür. Bir de bu arada sondaj çalışmalarına başlayacak olan Yavuz gemisinin de gitmesiyle birlikte Rumlar ve Rumları destekleyen devletler şimdi bir telaşa girmiş durumdadır. Bir de geçtiğimiz günlerde Amerikalı yetkilinin çok net ve açık bir şekilde İsrail-Güney Kıbrıs işbirliğini memnuniyetle karşıladıklarını ABD'nin Doğu Akdeniz'de son derece önemli çıkarları olduğunu ve bunun kendileri açısından çok önem taşıdığını, bunun sadece enerji yönünden değil diğer yönlerden de çok yönlü ulusal stratejik çıkarları olduğunu belirten bir yaklaşımın olduğu zaman da Yunanistan'a da Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ne de silah yardımları başlatmıştır. Rum yönetimine silah ambargosunu kaldıracağı yönünde bir yasa hazırlayıp kongreye sunmuşlardır. Tam bu dönemde KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti'nin böyle bir hamle yapması açılım getirecek yeni bir sürecin başlatılmasına temel teşkil edecek bir girişimin başlatılması kendilerinde çok büyük bir tedirginlik ve telaş yaratmıştır.

Doğu Akdeniz, enerji mücadelesinin ana gündemi halini almışken, ABD ve AB başta olmak üzere, bölgesel güçler KKTC'nin statüsü hakkında ne düşünüyorlar?

Uluslararası alanda Amerika, Kıbrıs Cumhuriyeti diyor. Hangi Kıbrıs Cumhuriyetidir? Bu soru işaretidir. Avrupa Birliği böyle diyor. Uluslararası toplum böyle diyor, Birleşmiş Milletler böyle diyor. Ama hangi Kıbrıs Cumhuriyeti diye sorduğumuz zaman eğer kastedilen 1960 yılında Zürich, Londra ve Lefkoşa anlaşmaları ile kurulmuş olan Kıbrıs Cumhuriyeti ise bu Kıbrıs Cumhuriyeti yoktur. Çünkü o Kıbrıs Cumhuriyeti'nde Kıbrıs Türk halkı uluslararası hukuk bağlamında bağlayıcılığı olan anlaşmalarla kurulmuş olan bir ortaklık devletiydi ve iki halk arasında etkin fiili eşitlik söz konusuydu. Türkler devletten dışlanmıştır, katliamlara uğramışlardı ve Rum tarafı bir darbe yapmak suretiyle yeni bir anayasa yapmak suretiyle bir ülke yaratmaya çalışmıştır, bir devlet yaratmaya çalışmıştır. İşte bu devlet antlaşmalarla kurulmuş olan Kıbrıs devleti değildir. Onun için mesele bu boyutlarıyla ayrıca değerlendirilmesi lazımdır. Uluslararası hukuk, uluslararası ilişkiler gerek mülkiyet, toprak; gerek anlaşmalarla ve bu antlaşmaların sağladığı hak ve statüler yönünde kesinlikle haklarımıza sahip çıkmamız lazım ve böyle bir ortamda artık son kararlarla hükümetimizin aldığı kararlarla da ortaya koyduğu gibi kendi geleceğimizi garantileyecek hamleleri yapmamız gerekir diye değerlendirmek zorundayız.

" Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin ve KKTC'nin stratejik işbirliği hayati öneme sahiptir"

Gözde KILIÇ YAŞIN
Uluslararası Hukuk Uzmanı

Türkiye Doğu Akdeniz'de sondaj çalışmasına başladı. Doğu Akdeniz'deki enerji konusundaki stratejik mücadeleyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de sondaja başlaması, gecikmiş hem de çok gecikmiş bir hamle. Koşulların bunu zorunlu kılmasından önce bu girişimin yapılması gerekirdi. Öncesi, belki doğalgaz ve petrol arama faaliyetlerinde gecikme bakımından eleştirilebilir ancak özellikle 2003'ten itibaren yani Rum Yönetimi'nin ABD'li petrol ve enerji şirketlerinin ön bulguları hakkında bilgilendirilmesinden itibaren Rumların Doğu Akdeniz'deki tüm faaliyetleri enerjiye ulaşmaktan ziyade denizlerde egemenlik tesisi şeklinde ilerledi. Bu egemenlik tesisi çabasının Türkiye'nin egemenlik sahasında gerçekleşmesi ise en ciddi sorun. Rum tarafı gibi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yetkililerinin de adanın etrafındaki petrol ve doğalgaz bulguları hakkında bilgilendirildiğini biliyoruz. Arşiv taraması, bu tarihlerde verilen raporlara ilişkin basına yansıyan açıklamalara ulaşmamızı sağlıyor.

Yıllarca raflarda bekleyen Kıbrıs'a deniz altına döşenen borularla su taşınması projesinin, "yapılsın" denmesiyle nasıl kısa bir sürede yapılıp, bitirildiğini biliyoruz. Bu yüzden sondaja geç kalınmasının ardında proje, ekipman, maddi yeterlilik dışında politik başka nedenler arıyoruz. Bu konuya tekrar döneriz. Önemli olan bugün artık bu noktaya varılmış olması. İlk etapta en önemli soru sondajın nerede yapılacağı ile ilgiliydi. İki sondaj gemisinden birisinin Karadeniz'e yönlendirilmesi de düşündürücüydü. Çünkü Türk karasularında yapılacak sondaj hedeflendiğini düşündüğümüz mesajı vermeye yetmeyecekti. Türkiye Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun 21 Şubat'taki açıklamasından hedefe uygun bölgede sondaj faaliyetinin başlatılacağını anlıyoruz. Bu da Kıbrıs adası çevresi ve güneyi anlamına geliyor. Karadeniz'e gönderilmesi planlanan platformun da Akdeniz'e çekilmesi son derece önemli ve Türkiye'nin hamlesinin bu hamleyle verdiği mesajın altını çiziyor. Demek ki fiilen Türkiye'nin bölgede olduğunun gösterilmesi aşamasına gelinmiş. Daha açık ifadeyle Türkiye kendi kıta sahanlığında yapılan faaliyetleri durdurmak için siyasi söylemler sürecini tüketti, sismik araştırma yapan gemileri ve bunlara eşlik eden askeri gemileriyle hak iddiasını sürdürmenin de ötesine geçti ve sondaj faaliyetlerine başlamakla denizlerdeki yetki alanını korumaya enerji savaşının fiili aktörü olmayı da ekledi. Sondaj gemileri tek başlarına seyretmez ve donanma da orada bulunacak. Sondaj ile **Türkiye, denizlerdeki yetki bölgelerinin Türk egemenliğinin bölünmez parçası olduğunu vurguluyor.**

Doğu Akdeniz'de sondaj çalışması ile birlikte Türkiye'nin Mavi Vatan anlayışının ortak noktaları ve hedefleri hakkında neler söylemek istersiniz?

Üç denizde, Ege, Akdeniz ve Karadeniz'de, 103 geminin katılımıyla gerçekleştirilen Mavi Vatan-2019 tatbikatının da Türkiye'nin askeri potansiyeli göstermekten daha başka anlamlarının olduğunu düşünüyorum. Elbette ki karargâhlar arasındaki uyum, filoların diğer silahlı kuvvetlerin acil müdahale birlikleriyle işbirliği, düşman denizaltıları tespit ederek yok etme çözümlerinin kontrol edilmesi gibi askeri hedefleri var. Ama hem zamanlamasının sondaj faaliyetinden hemen önceye gelmesi hem ismi hem de tatbikatı yöneten iki komutan dikkatimizi çekiyor. Ergenekon-Balyoz 'Casusluk' davasından tutuklanan Tuğamiral Yankı Bağcıoğlu ve Balyoz davasından tutuklanan Tuğamiral Yavuz Kılıç'ın bugün tatbikatta görev alması kendi içinde önemli bir mesaj. Her iki davanın da Donanma'ya dönük bir kumpas olduğu anlaşılmış, bu anlaşılana dek Türk askerleri yargılanmış, hapis yatmış, hiyerarşi bozulmuş, asker-millet bağı zedelenmiş üstüne de FETÖ terör örgütü darbe girişiminde bulunmuştu. (Ergenekon davası da genel olarak TSK'ya ve toplumu harekete geçirebileceklere yönelik bir kumpastı.)Doğu Akdeniz'deki gelişmelerin ve bunun bir parçası olan Ege'deki Türkiye'ye ait adaların iskân ve işgal sürecinin bu kumpas davalarla doğrudan ilgisi var. Cumhuriyet tarihinde ilk kez üç denizde aynı anda başlayan bir tatbikat yapılıyor ve kumanda, ABD destekli olduğu açıklanan FETÖ terör örgütünün 15 Temmuz'a hazırlık süreci olarak gördüğü davalarda yargılanan subaylarda. Demek ki oyun bitti. Türkiye Akdeniz'deki varlığını hissettirecek…

Türkiye'nin sondajlara başlaması, Rum Yönetimi'nin ikili anlaşmalarla Akdeniz'i paylaşma, uluslararası şirketleri dâhil ederek meseleyi uluslararasılaştırma girişimine verilecek en önemli ve gerçekçi tek yanıttır. TPAO, Türkiye'nin Kıta Sahanlığı'nda Türkiye'den aldığı yetkiyle ve Kıbrıs'ın güney ve güneydoğu bölgesinde olup da Türk Kıta Sahanlığı'nda olmayan bölgede ise KKTC ile Türkiye arasında yapılan anlaşma sonrasında KKTC'nin TPAO'ya tanıdığı petrol ve doğalgaz arama ve çıkarma yetkisine sahip. Uzun süredir Doğu Akdeniz'de sismik araştırma yürüten Barbaros Hayreddin Paşa gemisi, Doğu Akdeniz'de bir aydır aynı bölgede. Sondaj yapılacak bölgenin burası olduğu tahmininde bulunabiliriz. Bu da bildiğimiz kadarıyla Türk karasularında değil, Türk Kıta Sahanlığı'nda bulunan bir bölge. Zaten Türk karasularında yapılacak bir sondajın hiçbir anlamı bulunmuyor. Demek ki Türkiye, egemenliğini korumak için tarihi bir adımın eşiğindedir. Bu adımın 2013'de yürürlüğe giren yeni Türk Petrol Kanunu'nun devlet payını düzenleyen hükmü bakımından gözden geçirilmesiyle taçlandırılması gerektiğini de vurgulamak isterim.

"Türkiye'nin sondajlara başlaması, Rum Yönetimi'nin ikili anlaşmalarla Akdeniz'i paylaşma, uluslararası şirketleri dâhil ederek meseleyi uluslararasılaştırma girişimine verilecek en önemli ve gerçekçi tek yanıttır."

Exxon Mobil, sözde 10 numaralı ruhsat bölgesinde bulunan gaz rezervi miktarını açıkladı. Doğu Akdeniz'deki gaz rezervi çerçevesinde konuyu değerlendirirseniz nasıl bir manzara söz konusudur?

Kıbrıs adası çevresinde bugüne dek bulunan gaz rezervlerinin borularla taşıma masrafına değmeyecek bir miktar olduğu biliniyor. Exxon Mobil'in yeni bulgularını açıkladığı 10 numaralı ruhsat bölgesi, Türk Kıta Sahanlığı içerisinde değil. Türkiye'nin arama yapacağını ilan ettiği ihtilaflı bölgede de değil. Zaten Türkiye'nin kıta sahanlığında ya da Kıbrıs'taki Türk hükümetinin TPAO'ya ruhsat verdiği alanlarda olmayan, yani ihtilaflı olmayan sadece iki parsel var: 10 ve 11 numaralı parseller. Dün 10 numaralı parsel hakkında Exxon Mobil tarafından ilk keşif açıklaması yapılmıştı ve yaklaşık 5 trilyon ila 8 trilyon ayakküp (142 milyar ila 227 milyar metreküp) arasında bir doğal gaz kaynağı bulunduğunun düşünüldüğü söylenmişti. Şirket, kaynak potansiyelinin daha iyi belirlenmesi için önümüzdeki aylarda daha fazla analiz ve doğrulama kazılarının yapılmasının gerekebileceğini belirtti. Ayrıca çıkarılıp çıkarılamayacağına ilişkin analizlerin de yapılması gerekiyor. Karşılaştırma için İsrail'in 2010 yılında Leviathan sahasında tespit ettiği rezervin 22 trilyon metreküp olduğunu belirtebiliriz. Bahsettiğimiz 10. Parseldeki rezervin tek başına bir LNG santralini beslemeye yeterli olmayacağı, Mısır üzerinden ihracının söz konusu olabileceği yine şirket yetkililerinin açıklamaları arasında.

Kısacası şu an için net miktara ilişkin bilgimiz yok çünkü Afrodit denilen bölge için yapılan ilk keşif açıklaması da Avrupa'ya 50 yıl yetecek denli gaz bulunduğu yönündeydi, sonraki kazılar ise Kıbrıs adasında 10 yıl yetecek bir miktarın bulunduğu açıklanmıştı.

Kuşkusuz ki bahsi geçen verilerin tamamı siyasi nedenlerle çarptırılmış ve yanıltma amaçlı olabilir. Gerçek rezervler daha az ya da daha çok olabilir. Bu nedenle Türkiye'nin fiilen kendi hak sahibi olduğu bölgelerde olması ve kendi egemenlik bölgelerini korumak kadar buralarda keşfedilecek hidrokarbon yataklarındaki hakkını ve Kıbrıs Türklerinin de Rumların yetkilendirmesiyle uluslararası şirketlerin bulup çıkaracağı doğalgazdaki haklarını koruması son derece önemlidir. Ben önceliği egemenlik alanındaki tam yetkinin korunmasına veriyorum. Ama keşfedilmeyi bekleyen hidrokarbon rezervlerine ulaşılması, kimin ulaşacağı da son derece önemlidir. Unutmayalım ki Kıbrıs Rum Yönetimi, İsrail, Mısır, Libya, Filistin Yönetimi'nin katılımıyla kurulan Doğu Akdeniz Gaz Forumu işlevselleşiyor ve East-Med Boru Hattı'nın yapımını makul kılacak yeni aramalar teşvik ediliyor. Bölgede bulunacak gazın taşınması için planlanan boru hattı da projeye bakarsak Türk Kıta Sahanlığından geçiyor. Uluslararası Hukuk bunların hiç birinin Türkiye'nin rızası hilafına olamayacağını söylüyor. Ama mademki enerji hatırına hukuk çiğneniyor ve bölge ilan edilmemiş bir enerji paylaşım savaşına sürükleniyor Türkiye de yerini almalıdır.

"Türkiye'nin fiilen kendi hak sahibi olduğu bölgelerde olması ve kendi egemenlik bölgelerini korumak kadar buralarda keşfedilecek hidrokarbon yataklarındaki hakkını ve Kıbrıs Türklerinin de Rumların yetkilendirmesiyle uluslararası şirketlerin bulup çıkaracağı doğalgazdaki haklarını koruması son derece önemlidir. Ben önceliği egemenlik alanındaki tam yetkinin korunmasına veriyorum."

Doğu Akdeniz'deki enerji konusunun Kıbrıs meselesine yansıması nasıl olmaktadır? Kıbrıs'ta nihai çözüme etkisi nedir?

Bunun Kıbrıs meselesine yansıması da olacak ve oluyor. Bu tür birleşme müzakerelerinde varılacak en son noktanın referandum olduğunu dikkate alırsak 2004 Annan Planı Referandumuyla Kıbrıs için bu son noktaya ulaşılmıştı. Referandum bizi iki ayrı devletin kabul edilmesini sağlama noktasına taşımalıydı. Çünkü referandum için iki tarafta eşzamanlı ama ayrı ayrı sandık kurulması, adada diğerinden ayrı ikinci bir halkın BM tarafından tanındığını gösterir; Annan Planı'nda KKTC'nin daha önce yaptığı uluslararası anlaşmaların yeni devlet için bağlayacağı olduğunu söyleyen hükmü de KKTC'nin uluslararası anlaşma yapma hakkının tanındığını gösterir. Yani kendi kaderini tayin etme hakkı olan bir halk ve yaptığı anlaşmalar tanınan bir devlet söz konusudur. Böylesi birkaç hukuki zemin daha sıralayabiliriz; politik zemin ise referandum öncesinde AB'den ve ABD'den yetkililerin verdiği tüm sözlerdi. Elbette Türkiye'nin o dönemki Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün bu sözlere dayanarak Kıbrıs Türk Halkına verdiği "Siz 'evet' deyin, Rumlar 'hayır' derse çantamı alıp ülke ülke dolaşıp KKTC'nin tanınmasını sağlayacağım" sözünü en bağlayıcı, en güvenilir söz olarak gördüğümüzü belirtelim. Kosova'nın bağımsızlık ilanının tanınması da dönemsel uygun zemini yani KKTC'nin tanınması için uygun konjonktürü sağlamıştı. Ama süreç yani Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin fiilen tanınması için girişimde bulunma süreci bugüne dek uzadı.

Bu tarihten, yani Annan Referandumu gibi aslında tüm görüşmelerin sonunu işaret eden "birlikte yaşama arzusunun sorgulandığı" oylamadan sonra yeni müzakere masası kurulmasının en önemli nedeni Kıbrıs açıklarında bulunan hidrokarbon yataklarıydı. Çıkarılacak doğalgaz ve petrolün deniz altından döşenecek borularla Türkiye'deki mevcut enerji nakil hattına bağlanması planı gündemde tutuldu. Hatta Türkiye'den KKTC'ye uzanan su boru hattı da bir nevi bu işin ön çalışmasıydı. Böylece Türkiye'nin müzakereleri iki nedenle desteklenmesi sağlanmış oldu. Birincisi İsrail ve Kıbrıs açıklarından çıkarılacak doğalgazın naklinin Türkiye üzerinden yapılmasıydı. İkincisi Kıbrıs açıklarında çıkarılacak doğalgazın üzerindeki Türk haklarını korumaktı. Hem 1960 Kıbrıs Anayasasında tüm maden ve enerji kaynaklarında her iki toplumun ortak malı olduğu belirten hükmü hem de BM Genel Kurulunun yine 1960larda aldığı yer altı kaynaklarının orada yaşayan 'halkların' ortak malı olduğuna ilişkin kararı Kıbrıs Türklerinin bulunan doğalgazdaki hakkına işaret eder. Ancak müzakerelerin sürdürülmesi iki alanda da bekleneni vermedi. Kandırıldık. Hatta müzakerelerin seyri, Rahmetli Denktaş'ın müzakereler için güvence altına aldığı tüm hukuki zemini de baltaladı, Türklerin haklarının masada zayi edildiği, müzakerelerin ilk başladığı dönemlere dönüldüğü, Türklerin azınlık olduğu Rum fikrinin iyice canlandığı ve cesaretlendiği bugüne geldik.

Şimdi Rum tarafı, masaya oturmadan önce yani müzakerelerin başlamasının ön koşulu olarak Türkiye'nin askerlerini çekmesi ve garantörlük hakkının kaldırılmasını talep ediyor. Hâlbuki BM hukuku tıpkı BM Genel Sekreteri Gutarres'in son zirve sonrasında da ifade ettiği gibi tüm konularda uzlaşı sağlandıktan sonra Güvenlik ve garantiler başlığına sıra gelir ve bunda da söz hakkı üç garantör ülkenindir. Bugün KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı'nın görüşebileceğini ifade ettiği 'gevşek federasyon' ile Anastasiadis'in defalarca ayrıntısını da açıkladığı ve görüşme zemini olarak önerdiği desantralizasyon aynı kavramları ifade etmiyor. Anastasiadis Türklere ancak kendi bölgelerindeki yönetim yetkilerinin arttırılması ama merkezi devlette söz hakkı tanınması esasıyla yapılacak bir mü-

zakere zemini öneriyor. Bu, Türklerin 1959-1960 Anlaşmaları ve 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'ndan doğan tüm haklarının bir muhtariyet çerçevesine indirilmesi anlamına geliyor. Türklerin azınlık olduğu, çoğunluğun kararına etki yapmaması gerektiği tezi Makarios'un 1960 Kıbrıs devletini yıkma sebebidir. Hep söylüyoruz, her bir Rum devlet başkanı Makarios'un tezlerinin takipçisidir, EOKA zihniyeti varlığını korumaktadır, Türklere bir devlet çatısı altında egemenliği ve yönetimi eşit olarak paylaşacak bir olgunluğa Rumlar ulaşabilmiş değildir. Kilise, politika ve okul üçgeninde aynı söylemler sürdürüldüğü müddetçe de bir değişim beklenemez.

Kıbrıs Türk halkı, devletleri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yaşatılması ve tanınması taraftarıdır. Türkiye iki ayrı devlet formülünün düşünülmesi önerisinde bulunmuştur. KKTC meclisinden yapılan açıklamalar çoğunluğun iki ayrı devlet formülünden yana olduğunu göstermektedir. Kısacası federasyon görüşülmesi mümkün değil. Türk tarafında zaten bu yönde bir istenç yok. Rum lider Anastasiadis de yönetimi ve egemenliği Türklerle paylaşmayacaklarını çok açık bir şekilde ifade etti. Zaten dikkatinizi çekmek isterim Rumların sözde MEB parselleme ve ruhsatlandırma haritalarına bakın KKTC'nin ayrı bir devlet olacağı varsayımıyla o haritanın belirlendiği görülecektir. Akıncı federasyon görüşme talebinde tamamen yalnız kalmış görünüyor. Bundan sonra ancak iki devletin sınırlarının belirlenmesi için bir müzakere yapılabilir. Bence Kıbrıs'ta da oyun bitti.

“ Kıbrıs Türk halkı, devletleri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yaşatılması ve tanınması taraftarıdır. Türkiye iki ayrı devlet formülünün düşünülmesi önerisinde bulunmuştur. ”

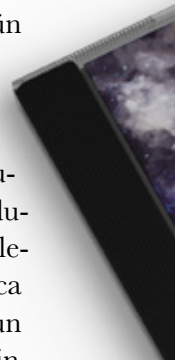
Besteci, sanatçı, yazar ve akademisyen Sayın Kaya Kuzucu ile yeni albümü Yesi'nin Ruhu hakkında söyleşi gerçekleştirdik.

Söyleşi:
Meltem Yalçınkaya

Yesi'nin Ruhu adlı albümünüz çıktı. Öncelikle hayırlı olsun. Bu albümün hikâyesini sizden dinleyebilir miyiz ?

Hoca Ahmet Yesevi'nin Divan-ı Hikmet eserini biliyorsunuz. Divan-ı Hikmet, dinimizin kutsal kitabının içindeki emir ve yasakların insanlara ulaşması gayreti içinde yazılmış, dini ve ahlaki öğretilerin yer aldığı şiirlerdir. Eser Türkçe'dir. Dinimizin ilkeleri, prensipleri, kuralları Divan-ı Hikmette şiirsel bir yapı içerisinde anlatmaya çalışmıştır. Ben de o dizeleri melodik yapı içerisinde insanlarımıza nasıl ulaştırabilirim diye düşündüm. Bu kısım birinci aşaması idi. Diğer bir aşama ise şu idi: Aslını bozmadan aslına uygun olmayan yorumlara yer vermeden bir Müslüman Türk'ün inanç sisteminin nasıl olması gerektiğini düzgün filitre eden açıklamaları her yerde göremiyoruz. Bu izah tarzını sadece İmam Maturidi'nin ve Ebu Hanife'nin yoğurduğu kumaşın biçilmesi ve Türk milletine giydirilmesi olan metodu Hoca Ahmet Yesevi de gördüm. Bunun için Divan-ı Hikmeti milletimizin, özellikle Türk dünyasındaki Müslümanların tanıması lazım. Çünkü

inandıkları şeyin ne olduğunu bilmeleri gerekiyor. Bunun için de Türkçe izahı gerekir. İnsanlarımızın özellikle geleneksel Müslümanların, ne yapılması gerektiğini bilmeden, anlamadan yüzeysel bir inanç sistemi pratik hayatta yer bulmuş. Akıl, devre dışı kalmış bir din anlayışını Müslümanlara dayatmışlar. Ama Hoca Ahmet Yesevi, Kuran'ı Kerim'de ne var ne yok, insanların iyiliği, güzelliği için hepsini Divan-ı Hikmet'te Türkçe anlatmaya çalışıyor.

Bizim de Türk milleti olarak Kuran'ın Türkçe aktarımını bilmemiz lazım. İşte bu anlattıklarımdan hareketle Yesi'nin Ruhu oluştu. Hayatım duvarların yıkılmasının ardından Türk dünyasında geçti. Oradaki Türk topluluklarının nasıl yaşadıklarını, İslam Dinini nasıl algıladıklarını ve beslendiği kaynakların ne olduğunu biliyorum. Dolayısıyla Yesi'nin Ruhu'nun kaynağı, Hoca Ahmet Yesevi'nin gezip gördüğü yerledir. Albümümüze de "Yesi'nin Ruhu" adını verdik.

Bugüne kadar Kırgızistan, Kazakistan, Çuvaşistan, Tataristan, Sibirya, Dağlık Altay bölgesinde, Kıbrıs'ta, Avrupa'da birçok ülkede konserler verdiniz. Orta Asya'da, Avrupa'da Türk müziğine ilgi nasıl?

TTürk milleti olarak hem müzikal ve makamsal hem enstrümanlar açısından dünyanın en zengin milletiyiz. Şöyle örnek vermem gerekirse, Fransızların kullandıkları milli enstrümanların sayısı yediyi geçmemektedir. Bunun yanında Almanların da aynıdır. Büyük bir devlet olmasına rağmen Rusların da kullandıkları enstrüman sayısı dokuzdur. Yine aynı şekilde Faslar medeniyet sahibidir, ancak en fazla ulaştıkları enstrüman sayısı on beştir. Yine medeniyet sahibi Hindistan'da aynıdır. Çin'in de enstrüman sayısı en fazla on beştir. Ama Türklerin kullandığı enstrümanların sayısı iki yüzdür. Üstelik birbirinin aynısı değildir. Makamsal yapılarına baktığınızda Türk müziğinin makamları daha derindir. Türk müziğinde insanların halet-i ruhiyesine göre makamlar üretilmiştir. Bu pencereden baktığımızda Türk müziğinin ne kadar geniş ve kapsamlı olduğunu görebiliriz. Dolayısıyla etnik müzik yaptığınızda bütün dünyanın ilgisini çekiyor. Yurtdışında Türk müziği eksenli konser ve konferanslarım oluyor. Geçtiğimiz aylarda Kırgızistan'da konserimiz oldu. Hollanda'daki soydaşlarımızla buluştuk. Müzik milletlerin ortak dili olduğu için güzel işler yaptığınızda kabul görüyorsunuz. Çünkü kulak tadı diye bir şey var, haz var. Böyle bir haz olduğunda da hem dünyada hem de Türk dünyasında büyük ilgi görüyorsunuz.

Türk müziğine yönelik tehditler nelerdir? Bunu bertaraf etmek için yapılması gereken hususları anlatır mısınız?

Genlerimizin korunması, sosyal bilimcilerin ve eğitim alanının işidir diye düşünüyorum. Çünkü öğretenlerin aracılığıyla öğreniyoruz. Bir bakıma onlar bizim karakter mimarlarımız oluyor. İlk öğretmen anne ise, annemizden sonra bizlere sistematik şekilde öğretenler de öğretmenlerimizdir.

Bize ait olan değerlerin, makamların, enstrümanların bozulmadan bizden sonraki nesillere aktarılması gerekiyor. Çünkü şöyle bir tehdit var: İnsanlar mekanikleşme noktasında hareket ettiğinde, o duygusallığı verecek olan enstrümanlar, nameler yavaş yavaş uzaklaştırılıyor. Ama o kadar güzel, hareketli müziklerimiz var ki… Hatta her gencin oynayabilmesi çok zordur. Mesela, zeybek ya da horonu herkes yirmi dakika oynayabilme gücüne sahip değildir. Gençler için müzik denildiğinde, onların ruh halini anlayacak ve aktarabilecek müziklerin olmasında fayda var. Her zaman iddia ettiğimiz şey şudur: Bizi biz yapan değerleri koruyabilecek eğitimimiz olmalı ve o eğitime katkıda bulunacak olan aile ve çevresel etkenler bu alana hassasiyetle yaklaşmalıdır. Gençlerimize en azından bu sazların eğitiminin verilebileceği imkânlar sağlanmalıdır.

Yeni projelerinizden söz eder misiniz?

Yesi'nin Ruhu bir albümlüktü ve ben sadece kapıyı açmış oldum. Diğer beyitlerin de dizeler içerisinde aktarılması lazım. O daha sonra yapılacak çalışmalardır. Yani şöyle söyleyeyim; bir albüme sekiz-on tane parça sığdırırsanız, en azından on tane seri çalışma ile Divan-ı Hikmeti tamamlayabiliriz. Bunu bitti sayıyorum.

Önemli olan bir çalışmamız daha var. Bu çalışma da yine Türk milletinin karakter yapısını, karakter mimarlığını oluşturan yazıtlardır, yani Orhun Abideleridir. Orhun abidelerinde Bilge Tonyukuk'un, Bilge Kağan'ın Türk milletine aktarmış olduğu öğretiler var. Onları dizeler haline getirip, daha sonra senfoni içerisinde aktarmayı düşünüyorum. Mesela, Orhun Abidelerinden sadece iki tanesini biliyoruz: "Ey Türk! Üstte mavi gök çökmedikçe, altta yağız yer delinmedikçe, senin ilini ve töreni kim bozabilir." Bir diğeri de " Ey Türk; titre ve kendine dön."

Bunun dışında Orhun Abidelerinde, diğer yazıtlarda Türk milletine o kadar önemli nasihatler var ki, eğer biz onları yerine getirmiş olsaydık, zaten şu anda içinde bulunduğumuz durumların hiç birisini yaşamazdık. Derdimiz, oradaki öğretilerin ne olduğunu insanlarımıza anlatmaktır. Herkes biliyor, evet Orhun Abideleri var. Bilge Kağan, Bilge Tonyukuk bizlere nasihatlerde bulunmuş. Ama bu nasihatler nelerdir diye sıralamamız istendiğinde, biraz önce bahsettim gibi iki uyarının dışında fazla bilinen yoktur. Dolayısıyla o öğretileri, nasihatleri gündeme getirip, neslimize aktarmak istiyoruz. Bunu da Türk dünyasının o müzikal yapısını, tınılarını kapsayan bir tat, senfoni içerisinde Türkiye Türkçesi ile yapacağız.

Bir diğer çalışmamız da şudur: Türk dünyasında kırk üçe yakın Türk topluluğu var. Avrupa Türklerini de kattığımız zaman bu sayı kırk dört oluyor. ABD'de yaşayanları dahil ettiğimizde kırk beş oluyor. Türk topluluklarının tamamının inançları bir değil, farklı inançlara sahipler. Son din İslam Dinidir. Biz İslam'a inanıyoruz. Ama bunun dışında başka inançlara sahip olan Türk toplulukları var. Bu Türk topluluklarının inançlarının ne olduğunu aktarmak için bir çalışma yapıyoruz. Peki "Bunu niçin yapıyorsunuz?" diye soracaksınız. Evet, Müslümanız, Türk'üz ama başka kardeşlerimiz de başka inançlara sahipler. Mesela; Karaim Türkleri Musevi'dir. Gagavuz Türkleri Hristiyan'dır. Şaman inancını ya da Mani Dinini benimseyenler var. Budist olan Türk toplulukları var. Yani kırk beş Türk topluluğu içerisinde yedi ayrı inanç var. Bu nedenle "Türk dünyasındaki Mistik Müzikler" adlı bir çalışmamız var.

"Türk milliyetçisiyim", "Turancıyım" diyen bir kimsenin, diğer inançlara sahip olan Türk topluluklarını dışlamaması açısından böyle bir çalışmanın yapılması gerekiyordu. Bir kimsenin sıkı Türkçü olması dindar olmasına engel değil. Sıkı bir dindar olması da Türkçü olmasına engel değil. Bu çalışmaların akabinde de Türk dünyasındaki çocuk şarkılarını hayata geçireceğiz.

Bu vesileyle bütün eğitim çalışanlarına başarılar diliyorum. Allah tekerinize taş değdirmesin.

HER YIL DÜNYADA 500 MİLYON KİŞİ

GRİBE YAKALANIYOR

Grip genellikle kış aylarında görülen ve insanlar arasında (öksürme, hapşurma gibi) yayılan oldukça bulaşıcı influenza adlı virüslerin neden olduğu enfeksiyoz bir hastalıktır. Her yıl dünya nüfusunun yüzde 20'si gribe yakalanmaktadır. Dünyada 5 kez büyük pandemi (dünyadaki salgın) görülmüştür. 1918 yılında İspanyol gribi 25 milyon kişinin ölümüne neden olmuştur. 1957 yılında Asya gribi, 1968 Hong Kong gribi, 2007 başında da Wiscensin virüsü yaygın olarak görülmüştür. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre 2003 yılından günümüze kadar Kuş Gribi'nin Dünya'daki insan sağlığı açısından bilancosu ise, 15 ülkede toplam 387 insan vakası ve 245 insan ölümü şeklinde olmuştur. 2009 yılında Meksika'da başlayıp dünyaya yayılan domuz gribinde ise,191 ülkede yaklaşık 800.000 kişide görüldü, 8238 kişi H1N1 virüsü nedeni şamını yitirdi. Her yıl dünyada 500 milyo gribe yakalanmaktadır.

TANI

Soğuk algınlığı; burun akıntısı, tıkanıklık, boğaz ağrısı, hafif ateş ve halsizlik gibi şikâyetler ile doktora başvurmaktadır.

BULAŞMA

Nezle, grip ya da soğuk algınlığının en sık görüldüğü mevsim geçiş dönemleridir. Hastalığı oluşmadan önlemek ve önemli araç olmalıdır. Mikropları tümüyle ortadan kaldıramayacağımıza göre; hastalığın oluşmasını ve ilerlemesini önlemeye çalışmalıyız. Alerji, hava kirliliği ve sigara aynı nedenle artırıcı etken göstermektedir.

Bu tür mikropların yol açtığı hastalıkların önlenmesinde kişisel temizlik çok önemlidir. Virüsle bulaştığı yerlerde bir süre canlı kalabildikleri için bu yüzeylere temastan sonra virüsleri rahatlıkla burnumuza veya gözlerimize taşıyabiliriz.

Toplumsal yaşamın gereği olarak kalabalık ortamlarda bulunmak zorundayız. Çalışılan ortam, alışveriş merkezleri, toplu taşıma araçları soğuk algınlığı ve griplerin en sık bulaştığı alanlardır. Ayrıca grip vakaları en çok okul çağı çocuklarda görülmektedir.

Klimalar da önemli risk faktörleri arasındadır. Havadaki nemi aldıkları için burundaki koruyu mukoza ortamını kuruturlar ve infeksiyona yatkın hale getirirler.

GRİP TEDAVİSİ

Sağlık problemi yoksa genellikle grip için özel tedavi verilmez. Komplike olmayan grip vakalarında genelde virüsün yol açtığı esas bulguları kontrol altına almaya yönelik bir tedavi kullanılır. Ayrıca çok yüksek derecelere ulaşmasa bile, özellikle küçük çocuklarda ateşin kontrol altına alınması tavsiye edilir; önemli sıvı kaybına yol açabileceğinden ateşin çok hızlı düşürülmesinden kaçınılmalıdır. En çok kullanılan ilaçlar olan ateş düşürücüler ve ağrı kesiciler, belirtileri hafiflettiklerinden dolayı semptomatik ilaçlar olarak adlandırılırlar, ancak yan etki olasılığı nedeniyle çok uzun süreyle ve doktor kontrolü olmadan kullanılmamalıdırlar.

Öksürük ilaçları kullanımı vakaya göre değerlendirilmelidir ve özellikle bebeklerde öksürüğün beslenmeyi ve uykuyu engelleyecek kadar inatçı olduğu durumda göz önünde bulundurulur. Öksürük ilaçları arasında öksürük refleksini azaltarak etki edenler tercih edilir.

Grip sürecinde rastgele antibiyotik tedavisi uygulanmamalıdır. Doktor tarafından hastanın yaşı, bakteriyel komplikasyon riski getiren beraberindeki hastalıklar gibi çeşitli değişkenlerin, en önemlisi de klinik tablonun dikkatlice değerlendirilmesini gerektirir. Antibiyotikler, belirtilerin sürmesi ve ciddiyetiyle uyarı veren bir bakteriyel komplikasyon şüphesi olduğunda reçete edilebilirler; bu uyarılar örneğin vücut ısısında 3-5 günden uzun süren artış, koyu görünümlü balgam oluşması veya artması, nefes almada güçlük.

ÖNLEM

Gribi önlemenin en iyi yolu aşıdır. Aşı, tüm "riskli" kategorilerin yanı sıra, topluluk içinde (örneğin hastaneler, huzur evleri, okullar) çalışanlara veya kamu yararına çalışanlara (örneğin itfaiyeci ve polisler) da tavsiye edilmektedir. Aşı olmak isteyen herkes, aşıyı eczaneden reçeteyle satın alarak aşı olabilir.

Aşı olmayanlar içinse faydalı olabilecek bazı tedbirler aşağıda yer almaktadır:

•Kalabalık yerlerden mümkün olduğunca uzak durarak bulaşmadan kaçınmak: Bu özellikle çocuklar, yaşlılar, kalp hastaları, akciğer hastaları veya güçsüz düşmüş kişiler gibi riskli kimselerde geçerlidir.

•Evin havasını sık sık tazelemek.

•Vitamin ve mineral yönünden zengin beslenmeyle bağışıklık sistemini güçlü tutmak Bağışıklık sistem desteği özellikle stresli bir hayatı olanlarda, çok çalışanlarda veya zayıf düşmüş kişilerde gereklidir.

Sendikacılık

Aynı Zamanda İnsan Haklarını Koruma ve Yüceltme Mücadelesidir!

TÜRK EĞİTİM-SEN
1992

www.turkegitimsen.org.tr